

NEMZETKÖZIESÍTÜNK

FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK NEMZETKÖZIESÍTÉSI JÓ GYAKORLATAI

02

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

IMPRESSZUM

Felelős kiadó: Tordai Péter igazgató
Grafikai tervezés, tördelés: Vilimi Kata
Szerkesztő: Györfpál Zsuzsanna
Kiadja a Tempus Közalapítvány, 2019.

Az interjúk készítésében közreműködtek:
Földváry Mónika, Harta Viktor, Hutter Marianna,
Juhász Dániel, Ónody-Molnár Dóra, Szalai Anna

ISBN 978-615-5319-62-4

Minden jog fenntartva.

Tempus Közalapítvány
1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.
Postacím: 1438, Budapest 70., Pf. 508.
Infó: (06 1) 237 1320
telefon: (06 1) 237 1300
fax: (06 1) 239 1329
e-mail: info@tpf.hu
internet: www.tka.hu, www.campusmundi.hu

A Tempus Közalapítvány minden pályázataival kapcsolatos információt, pályázati űrlapot, egyéb dokumentumot térítésmentesen bocsát az érdeklődők rendelkezésére, azok kereskedelmi forgalomba nem hozhatók.

A *Campus Mundi – felsőoktatási mobilitási és nemzetköziesítési program* című EFOP-3.4.2-VEKOP-15-2015-00001 azonosító számú projekt a Széchenyi 2020 program keretében, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg, a Tempus Közalapítvány kezelésében.

CAMPUS
MUNDI

TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY

www.campusmundi.hu

tartalom

3 KÜLFÖLDI HALLGATÓK INTEGRÁCIÓJA, NEMZETKÖZIESÍTÉS ITTHON

3 Házhoz hozzák Hollandiát a hallgatóknak

Dr. Ásványi Zsófia, Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar

6 Segítség hallgatóktól hallgatóknak – Ösztöndíjas mentorprogram a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán

Bognárné dr. Erdős Márta és Boda Kamilla, Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

8 Új funkciókkal ellátott kerekesszékeket terveztek gyerekeknek –

Osztrák és magyar dizájnerek hallgatók dolgoztak közösen a projekten

Dezső-Dinnyés Renáta, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem

11 Tudatosan szervezzük meg a külföldi hallgatók integrációját!

Ocskóné Dókus Tünde, Pázmány Péter Katolikus Egyetem

14 Virtuális nemzetközi együttműködések – Emelik a képzés színvonalát, erősítik az oktatás nemzetközi jellegét

Dr. Kóris Rita, Pázmány Péter Katolikus Egyetem

17 Keresztény csoport is várja a külföldi hallgatókat a Szent István Egyetemen

Máthé László, Szent István Egyetem, Gépészmérnöki Kar

19 Apró lépésekkel a nyitottabb orvosközösség felé

Dr. Molnár Regina, Szegedi Tudományegyetem, Általános Orvosi Kar,

Népegészségügyi Intézet

22 A diákok motivációja jelzi a projekt sikerét – Hogyan működik a telekollaboráció?

Pál Ágnes, Budapesti Gazdasági Egyetem Idegen Nyelvi és Kommunikációs Intézete

25 A siker kulcsa: hitelesség és empátia

Pintér Márta, Pannon Egyetem

28 Elhivatottság, érzékenység, empátia – Egyetem kettős szerepben

Sándor Krisztina, Miskolci Egyetem

30 „Úgy döntöttünk, Kelet felé nyitunk” A nemzetköziesítés lépései a Dunaújvárosi Egyetemen

Szabó Csilla Marianna, Dunaújvárosi Egyetem

33 „Az első lépések a legnehezebbek, hogy nyissunk egymás felé”

Intergrációs kurzus külföldi hallgatóknak az Eszterházy Károly Egyetemen

Tóth Judit, Eszterházy Károly Egyetem

KÜLFÖLDI HALLGATÓK INTEGRÁCIÓJA, NEMZETKÖZIESÍTÉS ITTHON

HÁZHOZ HOZZÁK HOLLANDIÁT A HALLGATÓKNAK

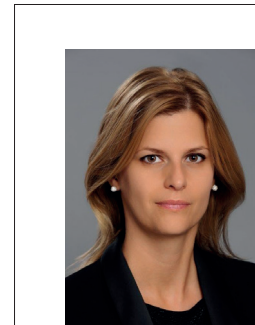
A nemzetköziesítésnek ezt a gyakorlatát bármelyik magyar felsőoktatási intézményben meg lehet valósítani – vélekedik **dr. Ásványi Zsófia**, a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának (PTE KTK) egyetemi adjunktusa arról, hogy mi az egyik kiemelendő pozitívuma a második etapját záró kurzusuknak.

Dr. Ásványi Zsófia vezetésével két évvel ezelőtt egy olyan kétoldalú nemzetköziesítési projektet indítottak el a PTE KTK-n egy holland egyetemmel (*HAN University of Applied Sciences*) együttműködve, amelynek keretében magyar és holland diákok közösen valósítanak meg egy projektet a szemeszterben. A kezdeményezés alapvető célja az volt, hogy „házhoz hozza” a magyar nyelvű alapképzésben részt vevő hallgatók számára a nemzetközi együttműködés lehetőségét a tanulmányaikhoz szorosan kötődő témában. A kurzussal gazdag nemzetközi tanulási környe-

zetet kínálnak alapszakos hallgatók részére, akiknek lehetőségük nyílik angol nyelvtudásuk és interkulturális készségeik fejlesztésére. A kurzus lényege, hogy a hallgatók megvizsgálják egy általuk választott iparágban egy multinacionális vállalat számára a piacra lépés lehetőségét Magyarországon.

Sok magyar intézmény küzd a hallgatók kifelé irányuló mobilitásának növelésével. Ehhez képest ebben a projektben a nemzetköziesítést hozták helybe a PTE KTK hallgatóinak.

Igen, de ez egyértelműen a mobilitást szolgálja. Azt gondolnánk, hogy pusztán az utazás vagy a kihívás, hogy felkerekedsz és külföldön töltesz heteket, hónapokat, elég motiváció a hallgatóknak. Számomra is magától értetődő, hogy vonzó kipróbálni magadat egy idegen országban, s nemcsak kulturális szempontból, de szakmai tekintetben is részt venni, tanulni egy másik ország felsőoktatási rendszerében.

3

Rá kellett döbennem, hogy ugyan ez sok diákra igaz, de van egy jelentős csoport, akik egyáltalán nem, vagy nagyon korlátozottan mobilisak – pedig igényük lenne rá, de sokszor még maguk sincsenek vele tisztában.

Mi lehet az oka a mobilitás korlátozottságának?

A hallgatók egy részénél visszatartó erő maga az utazás. Sokan önbizalomhiánnyal küzdenek, s amikor bekerülnek az intézményünkbe, még hiányos nyelvtudással rendelkeznek ahhoz, hogy alkalmasak legyenek angol nyelvű kurzusok felvételére és teljesítésére. Mivel

a karunkon évek óta nagy hangsúlyt fektetünk a nemzetköziesítésre, ezen belül is a magyar hallgatók mobilitására, kézenfekvő volt számunkra, hogy mielőbb hatékony megoldást keressünk erre a jelenségre. Ezért találtuk ki, hogy ezt a csoportot is célszerűen megszólítsuk, s a részükre házhoz hozzuk a nemzetköziesítést. Úgy véltük, hogy **ez a virtuális utazás nemcsak inspiráló, hanem egyfajta első lépcsőfok is lehet, hiszen így belekóstolhatnak abba, hogy mi vár az emberre egy külföldi út során.**

Hogyan történt a kapcsolatfelvétel a partnerintézménnyel?

Jártam az arnhemi kampuszon, és nagyon jó benyomásom volt arról, hogy a hihetetlenül magas szakmai színvonal mellett mennyire direkt és közvetlen a légkör. De egy szerencsés véletlen is kellett ahhoz, hogy ez a kétoldalú kapcsolat elinduljon. A karunk képviselőjében Szűcs Krisztián külügyi kapcsolatokért felelős általános dékánhelyettes járt kint, amikor egy holland kollégával történt beszélgetés-kor kiderült, hogy a holland oktatók hozzánk hasonló problémákkal küzdenek. **Az ottani hallgatóknak is szükségük van a nemzetközi tapasztalatra, s éppoly nehezen mobilizálhatók, mint a magyarok.** Saját tapasztalataim alapján osztották meg velünk, hogy jó gyakorlat lehet egy közös projektkurzus bevezetése. Bár a konkrét téma nem a kifejezett szakterületem, de tapasztalataim miatt a karon én segítettem a holland kurzus megnyitásában a magyar hallgatók részvételével.

Hogyan zajlik az FDI (Foreign Direct Investment) kurzus?

A csapatoknak ki kell választaniuk egy holland vagy német céget, egy konkrét, működő vállalatot, kisvállalkozást, amelyik Magyarországon akar befektetni. Kurzusként említjük, de jóval összetettebb a tevékenység, mint egy tanórán. A program nagyon komoly tananyagra épül, aminek meglete, ismerete szükséges a gyakorlati munkához. Ez egy szakmai projekt, ami féléves „szabadon választható” tárgy formájában érhető el. Fontos kiemelni, hogy ennél fogva mind az én, mind a holland kollégám szerepe elsősorban koordinációs, és szakmai mentorként működünk közre. Számos olyan helyzetet kell kezelni, ahol kevésbé a tudományos, szakmai kérdések igényelnek beavatkozást, mint inkább az eltérő kulturális és oktatási tapasztalatok miatti technikai vagy személyes konfliktusok a nemzetközi csapattagok között. Ez egy tudatos facilitatori szerepet követel meg, hogy megőrizzük a projektben a résztvevőket, és lehetőséget biztosítsunk a rendszeres személyes és csoportkonfliktációkra.

Milyen jellemző nehézségek, konfliktusok adódhatnak?

A magyar hallgatók általában kevésbé proaktívak. Inkább hagyják, hogy a holland társaik domináljanak, ők pedig egyfajta végrehajtó szerepbe kerülnek. Viszont a fantasztikus az, hogy ezt a közös munka előre haladtával rendszerint felismerik, és eljutnak oda, hogy megfogalmazzák: ezen változtatni szeretnének.

Említette, hogy tapasztalatszerzésben és mobilitásban ez egyfajta első lépcsőfok szerepét is betölti.

Igen, **tudatosan törekszünk arra, hogy a hallgatók kimozduljanak a komfortzónájukból.** Ne annyira, hogy az bénító legyen, hanem inkább inspiráló. Kénytelenek legyenek kezdeni valamit a helyzettel. S bizony, olykor még ez az egyszerűnek tűnő dolog is komoly sokk.

Mennyire kitartóak a diákok, amikor szembeesülnek a kihívásokkal?

A projekt komoly szakmai készenléte igényel, hiszen rendszeresek a közös munkaalkalmak, emellett hetente kell beszámoló is készíteni. Az intenzív munkamenetnek köszönhetően a hallgatók a situációban tudnak maradni, nem zökkennek ki. Jellemzően a jelentkezők 10-20%-a morzsolódik le a kurzus elején, de szerencsére egyre népszerűbb a program, egyre többen érzékelik a lehetőséget benne.

Mik az okai ennek?

A visszajelzésekből leggyakrabban az derül ki, hogy többen megijednek a tartós elkötelezettségtől az egyéb feladataik mellett. Sokakat még mindig az angol munkanyelv tántorít el, s van, akit a tény, hogy **hollandokkal kell együtt dolgozni – alábecsülik magukat a külföldi diáktársaikhoz képest.** A bátrabbak bent maradnak, de azért holt-pontok időről időre bekövetkeznek, ahogy időben és munkában is komoly befektetést igényel a kurzus.

A terv az, hogy évente hol a legjobb magyar hallgatók utaznak ki, hol a legjobb holland hallgatók jönnek hozzánk jutalomként.

Hogyan zajlanak a hollandokkal közös nemzetközi csoportmunkák?

Úgy hiszem, ez az egyik vonzó része a kurzusnak. A csatornát ugyanis maguk a hallgatók választják ki. Elsőként közösen állapodnak meg a megfelelő platform használatában: Messenger, Viber stb., ez a tény sokszor üdítő a hagyományos oktatási keretekhez képest. A PTE KTK-n van egy inkubációs labor, a mi kurzusunk például ott működik, mert ott **olyan multimédiás megoldások vannak, amik lehetővé teszik a nemzetközi csapatmunkát.** Jellemzően maga a kapcsolat technikai létrehozása is sok gyakorlatot igényel. Bármennyire is evidencia, előfordul, hogy megszakad az internetkapcsolat, lefagy a rendszer, s ilyenkor a hallgatóknak kell megoldani a helyzetet. Rendszerint innovatívak is ebben. Az ilyen helyzetek közös megoldását követően jobban magukénak érzik a kurzust!

Egy kurzus zárult le eddig, a második jelenleg is zajlik. Mik a visszajelzések a hallgatók részéről?

Rendszerint szuperlatívuszokban beszélnek róla. A tantervi részt mindenki sikeresen teljesítette úgy nálunk, mint a hollandoknál.

Olyan értékeléseket kaptunk, hogy „életre szóló élmény volt”, meg „többet tanultam csak itt, mint egész félév alatt”. Ezek nyilván túlzó megállapítások, de ha jobban belegondolunk, ami nekünk egyszerűnek, apróságnak tűnik, az nekik hatalmas élmény!

Volt olyan, aki ezt a közös kurzust használta ugródeszkának?

Az első öt sikeres vizsgázó közül volt, aki Japánban pályázott meg ösztöndíjat, egy másik hallgató pedig éppen a holland partnerhez ment Erasmus+ programmal. Látványosan nyilvánított számukra a világ.

Mi a legnagyobb nehézség, amivel szembe kell nézni szervezőskor?

A kurzussal egy szemesztert kihagytunk: nem volt rá elég jelentkező. A jelenleg futó kurzus előtt még intenzívebben népszerűsítettük a programot. A terv az, hogy évente hol a legjobb magyar hallgatók utaznak ki, hol a legjobb holland hallgatók jönnek hozzánk jutalomként. Mára a diákok között már elterjedt a szájhagyomány is, így hamarosan azzal kell szembenéznünk, hogyan kezeljük a megnövekedett érdeklődést.

Mivel biztatják egymást a diákok, milyen kompetenciákat fejleszt a kurzus?

A kar célzott nemzetköziesítési céljainak megfelelően, az interkulturális tapasztalat mellett meg kell tanulniuk csapatban dolgozni. Mind-

ezt rendszeresen, hétről hétre. Sokszor önállóan kell készülni, nemzetközi vonalban működni, majd az eredményeket prezentálni a cégeket „képviselő” döntőbizottság előtt. **Úgy vélem, olyan gyakorlati tapasztalat ez, amivel a munka világában számos helyzetben találkozhatnak majd, mégis kevés lehetőség van élesben kipróbálni az egyetemi évek alatt.**

Elhangzott, hogy milyen sok közös pont van a holland partnerrel. Milyen tapasztalatokkal rendelkeznek ők?

A holland visszajelzések általánosan nézve nagyon pozitívak, számukra is sokat jelentett, hogyan tud két intézmény a gyakorlatban is együttműködni. A diákoknak nagy kihívást jelentett a közös felület megtalálása az eltérő munkakultúra és gondolkodás tekintetében, s nagy tapasztalatot jelentett a virtuális műhely gyakorlata is. Ugyan az alap know-how-t ők hozták, olyan problémákkal szembesültek, amikre korábban nem is gondoltak, s nagyon örültek, hogy ezeket közösen oldottuk meg.

Mit gondol, mi kell egy ilyen program beindításához más intézményben?

Semmi különös. Egy elkötelezett oktató, lelkes hallgatók, egy kar, egy partnerintézmény, majd le kell tölteni néhány ingyenes alkalmazást, és kezdődhet is a közös munka. ♦

SEGÍTSÉG HALLGATÓKTÓL HALLGATÓKNAK

Ösztöndíjas mentorprogram a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán

Külföldiként számos kihívással szembesül a hazánkba érkező hallgató, melyek közül a beilleszkedés az egyik legfőbb probléma: a kevés külső kapcsolat, a saját közösségbe zárkózás okán elmagányosodhatnak, ami a hallgatói lemorzsolódás fő katalizátora az első időszakban. A Pécsi Tudományegyetem bölcsészkarán kidolgozott mentorprogram ezt hivatott ellensúlyozni, úgy, hogy a hallgatók önkéntes munkáját ösztöndíjjal honorálják.

Elkezdeni a tanulmányokat egy felsőoktatási intézményben azoknak is vízválasztónak számít, akik egyazon kultúrkörnek, társadalomnak a tagjai. Számos kutatás bizonyítja, hogy az első évben a legmagasabb a hallgatói lemorzsolódás, melyet rendkívüli mértékben befolyásol a hallgatói beágyazottság, pontosabban annak megléte vagy hiánya. Hatványozottan igaz ez a külföldi hallgatók esetében, akiknek az új felsőoktatási intézmény mellett egy új kulturális közzel is meg kell birkózniuk. „A külföldi hallgatók egyik visszatérő alapélménye, hogy tanulmányaik elején magányosak, vagy pedig, egyfajta ismert komfortzónaként, a saját nemzeti közösségeiken belül mozognak” – mondta el Bognárné dr. Erdős Márta, a Pécsi Tudományegyetem (PTE) oktatási dékánhelyettese, a Bölcsészettudományi Karon

futó mentorprogram egyik ötletgazdája. Az oktató szerint több ponton igyekeznek feloldani ezt a hallgatói bezártságot, melyet a felsőoktatás egyik visszatérő problémájaként is lehet tekinteni.

Ennek egyik módja a hallgatói önkéntesség, mely a PTE-n 2016-ban indult el karokhoz, illetve tanszékekhez kötődő önkéntesség formájában. A dékánhelyettes leszögezte, az önkéntes menedzsmentre ma már egy külön területként tekinthetünk, ami megfelelő szakértelmet kíván, komoly energiát kell belefektetni, és messze nem „ingyen munka”, ahogyan arra sokan a tevékenység hallatán gondolnak. Az önkénteseket kiválasztás után képezni kell, fejleszteni kompetenciáikat, motiválni a munkájukat, megfelelő módon értékelni és elismerni azt.

SEGÍTSÉG HALLGATÓKTÓL HALLGATÓKNAK

A pécsi bölcsészkaron működő kezdeményezésben a hallgatói közösség erősítése, fejlesztése a *peer mentoring* rendszerén keresztül történik. A program különlegessége, hogy a magyar hallgatók mellett a külföldi hallgatókat is bevonják, az elsőéves, külföldről érkező társaiknak nyújtott segítséget pedig kiemelt közéleti ösztöndíjjal ismerik el.

„A mentorprogram rendkívül kedvező fogadtatásban részesült a hallgatók részé-

ről. Akik mentornak jelentkeznek, azok olyan kultúrából érkeznek, ahol mélyen gyökerező hagyományai vannak az önkéntességnek, beszéljünk annak régi típusú formájáról – például adományozás – vagy újabb válfajáról, melybe a mentori tevékenységet is soroljuk” – fogalmazott a dékánhelyettes.

„A Pécsi Tudományegyetemen jelenleg mintegy háromezer külföldi hallgató tanul, számuk a Bölcsészettudományi Karon 300 és 400 közé tehető. Az Erasmus+ és a Stipendium Hungaricum program mellett a Study Abroad keretében is érkeznek hozzánk külföldről. A sokféle kulturális háttér miatt különös odafigyelés szükséges ahhoz, hogy az ideérkező külföldi hallgató közösségben érezze magát, felül tudjon kerekedni a mindennapok problémáin, legyen szó tanulmányi ügyekről, lakhatáshoz szükséges intézkedésekről vagy önkormányzati szerveknél történő ügyintézésről. Ha ezek során olyan hallgatótársára támaszkodhat, aki már végigjárta ezt az utat, vagy olyan magyar diáktól kérhet útmutatást, akiben megvan a segítőkészség, tájékozottság és nyitottság, az felbecsülhetetlen érték.”

Bognárné dr. Erdős Márta elmondta, a PTE bölcsészkarán sikerrel zajló mentorprogram indulásakor úgy tervezték, hogy az önkénteseket egy oktató kolléga koordinálja majd rész munkaidőben. Mostanra viszont a mentorprogram irányítását átvállalta a bölcsészkar Hallgatói Önkormányzata.

PROBLÉMAMEGOLDÁS A MENTORÁLTAL, DE NEM HELYETTE

„Jelenleg körülbelül 12-15 önkéntes hallgató segíti a külföldről hozzánk érkező diákokat” – fejtette ki **Boda Kamilla**, a PTE BTK Hallgatói Önkormányzatának nemzetközi hallgatókért felelős elnöki megbízottja. Elmondta, a leendő mentoroknak pályázniuk kell, és szóbeli meghallgatáson is részt vesznek. **A hallgatók kommunikációs és problémamegoldó képességét, angoltudását és motivációját méri fel.**

Minden mentort olyan mentoráltakkal kötnek össze, akik ugyanolyan szakon folytatják tanulmányaikat, mint segítők, így az általános ügyintézés mellett konkrét tanulmányi kérdésekben, tanszéki ügyekben is hatékonyan tudnak tájékoztatást nyújtani. Egy mentort általában 4-6 mentorálthoz osztanak be. Első lépésként felveszi a kapcsolatot a mentoráltakkal, átadja nekik a szükséges információkat a félévkezdéssel kapcsolatban, és jelzi, hogy a jövőben öt kereshetik az ittlétük alatt felmerülő problémákkal, kérdésekkel.

Fontos leszögezni, hogy a mentor feladata nem a hozzá forduló hallgató gondjainak megoldása egyes egyedül, hanem az, hogy segítse a mentoráltat ebben a folyamatban, megmutatva neki, hogyan küzdje le a problémát, ha ismét felmerül – fogalmazott az elnöki megbízott. **A mentor segít, egyúttal irányt mutat, fejlesztve a mentorált önálló boldogulását a számára új és ismeretlen rendszerben, közegben.** Érkezés után körbejárják a várost, elintézik a tartózkodási engedélyt a bevándorlási hivatalban, útba ejtik a szükséges önkormányzati szerveket.

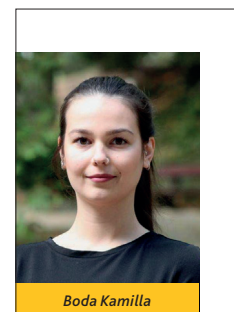
Mivel visszatérő probléma, hogy nem minden városi hivatali munkatárs rendelkezik az ügyintézéshez elégséges angoltudással, a – magyar – mentor ilyenkor a tolmács szerepét is betölti. Az ügyintézés mellett a segítő megmutatja, hogyan használja a külföldi diák a helyi tömegközlekedést, hol vannak az egészségügyi intézmények, illetve hol dolgoznak olyan orvosok, akik megfelelő szinten beszélnek angolul. Miközben pedig róják a köröket, képet is kap a mentorált a városról.

Az első időszak iránymutatása után a mindennapi ügyekben való segítségnyújtás válik dominánssá. Előfordulhat, hogy a mentornak is segítséget kell kérnie, mivel az ösztöndíjas hallgatók tanulmányi előmenetele, és az ebből fakadó adminisztrációs ügyek más pályán mozognak, mint a magyar hallgatóké. Ilyen esetben **a mentorok a külföldi hallgatók számára létesített tanulmányi osztályon tájékozódhatnak**, ahová szintén be vannak csatornázva.

A pécsi bölcsészkaron életre hívott mentorprogram keretében a PTE Természettudományi Karral közösen kialakítottak egy irodát, ahol hétfőtől csütörtökig 10-14 óra között 2-3 hallgató van folyamatosan jelen. Munkájukat segítik olyan hallgatók is, akik formálisan ugyan nem csatlakoztak a programhoz, de kedvet éreznek magukban ahhoz, hogy részt vállaljanak a feladatokból. Az irodán dolgozóknak a programhoz kapcsolódóan tartottak egy előadást a lehetséges gondokról, helyzetkezelésekről, továbbá összeállítottak számukra egy kiadványt, melyben az összes felmerülhető problémára és azok megoldására kitértek.

Bognárné dr. Erdős Márta

Boda Kamilla

MEGSZŰNIK „PÓTANYÁNAK” LENNI AZ OKTATÓ

„A mentorhálózat hatalmas terhet vesz le az oktatók válláról” – mondta Bognárné dr. Erdős Márta. A megérkező külföldi hallgatók minden kérdésének címzettje korábban az az oktató volt, akit szimpatikusnak találtak a kezdetekkor. A segítők bevonásával viszont az oktatók helyett hallgatók veszik át az információgazda szerepét.

A Pécsi Tudományegyetemen számos olyan szolgáltatást hoztak létre, melyekkel speciálisan a külföldi hallgatók életét szeretnék megkönnyíteni. Ilyen például az egy éve futó pszichoszociális tanácsadás vagy a közel-múltban indult jogsegélyszolgálat, de ezekről maguktól nem értesülnek az ösztöndíjasok. Az információt el kell juttatni hozzájuk, a hívó pedig mindennapi segítőtjük, a mentor.

A dékánhelyettes szerint a mentorok „jutalma” erőfeszítéseikért nem csupán a közéleti ösztöndíj, hanem az a tanulási folyamat, az a szociális és akár nyelvi kompetenciafejlesztés, mely a mentorlét szükségszerű velejárója. A mentorprogram hozadékaként pedig egy fontos integráló és közvetítő közeg jött létre, ahol hallgatók segítenek hallgatóknak a napi problémák leküzdésében, csökkentve ezzel a lemorzsolódó ösztöndíjasok számát. ♦

ÚJ FUNKCIÓKKAL ELLÁTOTT KERESZÉKEKET TERVEZTEK GYEREKEKNEK

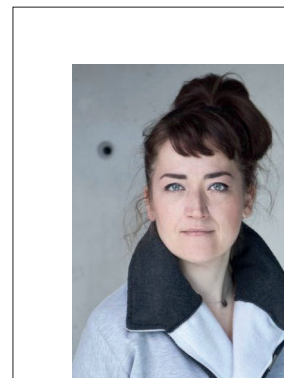
Osztrák és magyar dizájner hallgatók dolgoztak közösen a projekten

Innovatív és minden részletében különleges nemzetközi kurzust valósított meg a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (MOME) és a bécsi University of Applied Arts Vienna (Angewandte). 21 diák kapcsolódott be a programba, a bécsi intézményből szociális design és tanárképzésben részt vevő hallgatók, illetve a MOME Design Intézet hallgatói. A *Knowledge Sharing Exchange Program* című egyhetes intenzív workshopon a *design thinking* eszközeit használva járták körbe a kerekesszékek személyre szabásához fűződő tervezői kérdéseket. A gyakorlati alapú oktatási programban a mozgásszervi fogyatékoság témakörének mélyebb megértését a halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekekkel foglalkozó Csillagház Általános Iskola segítette.

A kerekesszékek személyre szabhatóságának bővítése az egyik figyelemre méltó teljesítménye a kurzusnak: a hallgatók újragondolták a gyerekek számára készült fontos közlekedési eszköz használatát, és kibővítették újabb funkciókkal. Nemcsak látványos eredmények születtek a projektben, de a résztvevők szociális érzékenysége is erősödött, és egy igazán a jövőbe mutató nemzetköziesítési programot alapoztak meg az intézmények. A projektgazda **Dezső-Dinnyés Renátával**, a MOME kutató oktatójával beszélgettünk.

Mintha nem pusztán egyetemi kurzusról, hanem egy nemzetközi jelentőségű design-központú társadalmi vállalkozásról lenne szó.

Igen, fontos volt a kurzus során, hogy tudatosítsuk a hallgatókban a dizájner társadalmi szerepvállalásának jelentőségét is. A nemzetközi csapatoknak a gyerekek számára gyártott kerekesszékek élményközpontú használatát kellett át gondolniuk. Őt tervezési irányt kaptak, új hozzáadott funkciókkal kellett fejleszteni a Csillagház iskolától kapott eredeti kerekesszéket. Ilyen kezdeti tervezési irányok voltak például: a kommunikációs eszközök beépítésének a lehetősége, sporttevékeny-

ségek támogatása, vagy játéktevékenységek a székekkel. Hasonlóan fontos volt, hogy az ismert rehabilitációs eszköz a használó kedve szerint személyre szabható legyen, hiszen a mozgássérült gyerekek fejlődése érdekében nagyon fontosak a mozgásra inspiráló tapasztalatok. Ezekre a kérdésekre a válasz keresését a workshop során Csernátony Fanni szakértelmével a *design thinking* eszköztárával a közrendszer segített. A prototípusokat a kurzus végén átadtuk a partneriskola részére, hogy hosszabban teszteljék. Kiemelt siker, hogy a Csillagház iskolában az egyik kislány széke egy új kommunikációs eszközzel bővült, használható prototípus formájában. A szék még hosszabb tesztelés és fejlesztés alatt van, mégis egyszerű eredmény ez.

... élő helyzetben, amikor nem a nyelv használata az egyetlen eszköze a kommunikációnak, a nehézségeken nagyon hamar túl lehet lendülni ...

A kurzus tematikája nagyon speciális. Honnan jött az ötlet, hogy nemzetköziesítsék a programot, milyen plusz tartalmat hozott ez?

A kurzus fontos állomása egy hosszabb és több résztvevővel együttműködésben létrejövő folyamatnak, amelyben számomra magától értetődő volt a nemzetközi kapcsolódás. Magát az egyhetes workshopot nagyon sok előkészítés és egy hosszabb itthoni kurzus előzte meg. Szerencsére az intézményi háttér és a pályázati támogatás biztosította a kellő feltételeket. Egyrészt a 21. század információs és technológiai társadalmának kihívásaira reagáló *MOME Digital Craft Lab*, másrészt a *MOME Transfer Lab* szellemi háttere erősítette a munkánkat. Utóbbi vezetőjével, Veres Bálinttal 2017-ben bevezettünk egy megelőző tárgytervezői kurzust is (*Design ForCare*), a kritikai fogyatékoságtudomány szemléletét előtérbe helyezve.

Mennyire volt tudatos a nemzetközi partnerkeresés?

A digitális tárgykészítés innovációra gyakorolt hatását kutatom az egyetemen, a 3D nyomtatásra fókuszálva. Kutató és tervező

munkámban a technológia és a „craft” találkozása inspirál személyre szabott eszközök formájában, mindezt gyakorlatba ültetve, egyedi protézis fejlesztéssel foglalkozom. Ez nemcsak Magyarországon, de Európában és a világban is újszerű és jövőbe mutató kutatási területnek számít. A kezdetektől hiszek az *open source* lehetőségekben, a tudásmegosztás erejében. Ez elengedhetetlen a dinamikus és generatív fejlődéshez. **Tudatosan kerestem a kapcsolódásokat nemzetközi laborokkal a világban, hogy a hálózatosodásnak köszönhetően megosszuk egymással a tapasztalatainkat.**

Az egyhetes időtartam nagyon intenzív időszakot feltételez, ráadásul a munka lényegében Budapesten zajlott. Hogyan találták meg a közös hangot a hallgatók?

A design különböző területeiről érkeztek a magyar és az osztrák hallgatók, de mindenképp megtalálta a maga számára inspiráló kihívást, a programból személyesen leszűrhető tapasztalatokat. A bécsi hallgatóknak például volt egy előképe szociális design területen, igaz elsősorban nem fogyatékoságtudományi ismeretekkel rendelkeztek. Összeségében erős szociális érzékenység jellemezte őket. Sok magyar hallgató kiváló technikai és dizájnleméleti háttérrel rendelkezett, és nagyon izgalmas volt látni, ahogy a egyes csapatokban összehangolódtak a munkájuk. A különböző irányok és előképek, előzetes tapasztalatok összeadódtak a feladatok során. A kurzus elején voltak hallgatók, akik úgy

éreztek, nincsen személyes tapasztalatuk a fogyatékoságot illetően, távolról közeleltették meg a témát. Majd a kurzus végére egyre többen felismerték, hogy a mindennapjainkban gyakran a saját személyes tapasztalatainkban találkozunk a felmerült kérdésekkel.

A fogyatékoság ma is tabunak számít sokszor a közbeszédben. Hogyan történt a befogadás, feldolgozás a hallgatók részéről?

Az emberek többsége úgy gondolja, a fogyatékoság marginális kérdés, a társadalom kis rétegét érinti. Pedig ha jobban belegondolunk, gyakorlatilag szinte mindannyiunkat érint egyes életszakaszainkban. Ha a fogyatékoságra mint a képességek hiányára gondolunk, akkor az életünk kezdetétől fogva elkísér bennünket rövidebb vagy hosszabb távon. A képességeink megszerzése során nővünk fel, majd időskorunkban a képességek csökkenését, átalakulását vagy akár elvesztését tapasztaljuk meg. Csecsemőként és idős emberként is szembe kerülünk a különböző képességek hiányával, gondolhatunk itt a látásra, hallásra, mozgásra vagy akár a kognitív területekre. Minderről nagyon fontos beszélni és gondolkodni, hiszen ha ez mindenkit érintő kérdés, akkor a társadalom egészének fontos, hogy megértsük a fogyatékkal élő embereket, és tanuljunk a közös tapasztalatainkból. A fogyatékoság nem egy adott emberi tulajdonság, hanem az adott ember és a környezete közötti hibás működésre világít rá.

Ha ezt a gondolkodást magunkévá tesszük a mi szakterületeinken, **a design kultúra az egész társadalom számára elérhetőbb jövő és környezet kialakítására ad lehetőséget.**

Hogyan kezelték a hallgatók mindezt a kurzus keretein belül?

A bécsi kollégákkal nem titkolt szándékunk volt olyan ismeretek átadása a jövő tervezői számára, amit magukkal vihetnek kikerülve az egyetem falai közül, s az ipar különböző területein dolgozva a megszerzett tudást a munkájukban adhatják tovább. A hallgatók sokféle szakterületről jelentkeztek, például kerámiatervezés, fémműves, üvegtervezés, autótervezés, formatervezés. Mivel ez egy érzékeny téma, fontos volt, hogy ne lökjük rögtön a mélyvízbe őket. A kurzust egy érzékenyítő nappal indítottuk a Csillagház Általános Iskola vezetésével, abban segítettünk, hogy a saját testi tapasztalataikon keresztül értsék meg, milyen problémákkal szembesülnek a Csillagház iskolába járó gyerekek a mindennapokban. A tapasztalatokat ezt követően feldolgoztuk játékok, előadások és beszélgetések formájában.

Több nemzet részvételével zajló egyetemi projekteknél mindig felmerül a kérdés, hogy milyen munkanyelvet használja a közösség. Az angol magától értetődő volt ebben az esetben?

Óriási segítség volt, hogy senki nem a saját anyanyelvén beszélt a kurzuson, hanem egy

közös idegen nyelven. Így sokkal nyitottabban ment a kommunikáció, mindenki átélhette némileg a maga nyelvi képességének határait. **Figyelmesebbé és megértőbbé tett a közös idegen nyelv használata miniket egymás felé.**

Sokan fogalmazzák meg nehézségként, hogy a magyar hallgatókat visszatartja a nemzetközi projektektől a nyelvtudásuk miatti sokszor alaptalan szégyenlősség. Ez valós probléma szerintem is. De élő helyzetben, amikor nem a nyelv használata az egyetlen eszköze a kommunikációnak, a nehézségeken nagyon hamar túl lehet lendülni, segítenek ebben a kérdések, az érthetőbb kifejezés vagy a nonverbális kommunikáció is.

Milyen konkrét eredményeket emelne ki a kurzussal kapcsolatban?

Azért tartom az ilyen együttműködésekert nagyon generatívnak, mert hihetetlen sokoldalúan halad tovább az elindult esemény. Négy fő területet emelnék ki: **a hallgatók nyitottabbá váltak a nemzetközi kapcsolatok felé.** Van olyan diák, aki Bécsben jelenleg is Erasmus+ ösztöndíjjal tanul, ő a diplomamunkáját nem fogyatékoság témában, de szociális design területen készíti jelenleg. A MOME-n belül a kurzus mentén **példaértékű együttműködés alakult ki a tanszékek és a laborok között.** A megkezdett együttműködést az Angewandte egyetemmel és Ruth Matteus Berr-rel tovább viszik egy hosszabb kurzus formájában, de erről kicsit még korai

bővebben beszélnem. Az érintettekkel, és a Csillagház iskolával erősödött az eddig is nagyon jó kapcsolatunk, ez az idei 6. Fogyatékoságtudományi konferencián Takár Anita előadásában is megjelent. Tudományos szempontból **a kutatói munka is továbbhaladt, közös publikációk és konferenciák formájában.** A Bécsi *Teaching Artistic Research* konferencián például több hallgatóval együtt mutattuk be a munkánkat.

Milyen összegzést adna az egész kurzusra nézve?

A cél a hosszabb távú kapcsolat kialakítása, megerősítése több hasonló együttműködés formájában. Ezért erre az egyhetes kurzusra nem kiemelt eredményként tekintek, hanem egy kezdeti alapozó eseményként, amire építkezni lehet. Szeretnénk más egyetemeket is bevonni hasonló kezdeményezésekbe, bővíteni és megosztani a megszerzett tudást. Sokszor hallom azt, hogy milyen szép, amivel foglalkozunk, milyen sokat segítünk a fogyatékos embereken. Pedig az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy mi közben rengeteget tanulunk tőlük, nemcsak személyes tapasztalatot szerzünk, de olyan tudást adnak át nekünk, ami megváltoztat minket, remélhetőleg egyben a közös jövőnket is. ♦

TUDATOSAN SZERVEZZÜK MEG A KÜLFÖLDI HALLGATÓK INTEGRÁCIÓJÁT!

Mitől érzi otthon magát egy külföldről érkezett hallgató Magyarországon? Mi az, ami elronthatja az ösztöndíjas időszakát? Milyen változásokat tapasztal önmagában a magyarországi tartózkodása hatására? És mit tehetnek a hazai intézmények azért, hogy vonzóbbá váljanak más országok diákjainak? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekről beszélgettünk **Ocskóné Dókus Tündével**, aki egyetemi docensként tanított a Budapesti Corvinus Egyetemen, majd később a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen. A szakember többek közt azt mondta, azon túl, hogy fontos a mobilitási programjukat hazánkban töltő hallgatók számára az egyetemi oktatás színvonala és a magyar kultúra megismerése, a legtöbbet az jelenti nekik, ha sikerül megfelelően beilleszkedniük az egyetemi közösségbe.

„A szocializáció elősegítésével lehet a legtöbbet tenni azért, hogy az Erasmus+ ösztöndíjjal hazánkba érkezett külföldi fiatalok jól érezzék magukat” – véli Ocskóné Dókus Tünde. A szakember évtizedekig tanított szaknyelvet angolul, csoportjai hallgatóinak felét pedig külföldi diákok tették ki, akik közt felmérést is készített arról, mi az, amitől otthon tudják

érezni magukat Magyarországon. Utóbbi kérésben többek közt arról kérdezte a hazánkban vendégeskedő diákokat, mi motiválta őket arra, hogy Magyarországot válasszák ösztöndíjuk színhelyéül, sikerült-e kapcsolatot teremteniük a helyi fiatalokkal, mennyire elégedettek az itteni egyetemi oktatás színvonalával vagy éppen a társadalmi életükkel. Ugyancsak a kérdések közt szerepelt, hogy érezték-e nyelvi akadályát annak, hogy barátkozzanak a helyiekkel, mit jelent nekik Kelet-Európa, és mi volt az, amit a leginkább, illetve a legkevésbé szerettek az országban.

MÁR A FELKÉSZÜLÉSEN IS SOK MINDEN MÚLHAT

Az egyetemi docens szerint a külföldi hallgatók jövőbeli integrációjáért már előzetesen is

... a külföldi hallgatók jövőbeli integrációjáért már előzetesen is sokat lehet tenni azzal, ha megfelelő mennyiségű információt kapnak a célország kultúrájával kapcsolatban ...

sokat lehet tenni azzal, ha megfelelő mennyiségű információt kapnak a célország kultúrájával kapcsolatban – különös tekintettel arra, hogy az miben tér el a sajátjától. Azok a fiatalok, akik elegendő tudással felvértezve érkeztek Magyarországra és már ittlétük kezdetétől kellemesen érezték magukat, hajlamosak voltak minden egyéb tényezőt is pozitívabban megítélni. Így nem meglepő, hogy például a diákok, akiknek volt lehetősége előkészítő kurzuson részt venni, pozitívan értékelték annak szerepét.

AZ ÓRÁKON KÍVÜL IS KELLENÉNEK KÖZÖS PROGRAMOK

Dókus Tünde elmondta, tapasztalata szerint a magyar és a külföldi hallgatók nehezen teremtenek kapcsolatot egymással, és az

Erasmusszal érkezett diákok – más országok tapasztalatai szerint is –, inkább egymás társaságát keresik és nehezebben barátkoznak az adott ország hallgatóival. Magyarországon ennek egyik oka az is lehet, hogy a magyar diákok általában gátlásosabbak abban az értelemben, hogy nehezebben teremtenek kapcsolatot külföldiekkel. Erre megoldást jelenthet, ha a csoportmunkában különböző nemzetiségű hallgatók vesznek részt. Ez a magyar hallgatók számára is hasznos: egyrészt jó alkalmat teremt az idegen nyelvek gyakorlásához, másrészt szorosabb kapcsolat kialakításához vezet a vendéghallgatókkal.

Fontos lenne a szakember véleménye szerint az is, hogy az egyetemi órákon kívül is szervezzenek olyan programokat az intézmények, amelyekre meghívják a külföldi hallgatókat is. Például jó alkalom lehet az ismerkedésre egy-egy kirándulás megszervezése, hiszen a külföldi diákok egyébként is motiváltak arra, hogy minél többet ismerjenek meg Magyarországból.

NEM VÁRHATÓ, HOGY SPONTÁN INTEGRÁLÓDJANAK

Persze azoknak az Erasmus ösztöndíjas diákoknak könnyebb a helyzete a szocializáció szempontjából, akik kollégiumokban laknak, hiszen így nagyobb valószínűséggel kerülnek kapcsola-

latba magyar hallgatókkal, de többségükre inkább az a jellemző, hogy lakást bérelnek.

Ha a külföldi hallgatóknak nem sikerül baráti kapcsolatokat kialakítani, úgy érezhetik, hogy elszigetelődnek, hogy nincsen kihez fordulniuk a problémájukkal, ami miatt negatív attitűd alakulhat ki bennük a helyi kultúra iránt. *„Tudatosan kell megszervezni a külföldi hallgatók integrációját, ugyanis ez spontán módon nem fog kialakulni”* – mondta Dókus Tünde.

A külföldi hallgatók útjának egyengetése már csak azért is fontos, mert évről évre egyre többen érkeznek hozzánk, ráadásul egyre több országból, vagyis egyáltalán nem mindegy, hogy milyen tapasztaltokat szereznek Magyarországon, hiszen később hírünket viszik a nagyvilágba.

A KELET-EURÓPAI HALLGATÓK JOBBAN MEGÉRTIK EGYMÁST

Az Erasmus ösztöndíjjal érkezett fiatalok számára fontos, hogy megismerhetnek egy olyan országot, ami számukra eddig teljesen idegen volt. Emellett pedig rengeteget számít nekik, hogy pezsgő a magyar kulturális élet: gyakran járnak koncertekre, kiállításokra, és a pozitívumok közt tartják számon a magyar gasztronómiát is. *„Az erasmusos hallgatók ál-*

talában egy kalandként fogják fel az ösztöndíjukat” – tette hozzá Dókus Tünde.

Szerinte Magyarországra sokan eleve kuriózumként tekintenek, például sok politológushallgató a kelet-európai történelem miatt választja hazánkat. *„A felmérésem egyik érdekes következtetése, hogy a kelet-európai hallgatók – annak ellenére, hogy ez a generáció már jóval a rendszerváltás után szocializálódott – sokkal több közös pontot találnak egymással, mint a nyugati fiatalokkal”* – mondta.

LEGYEN ÖRÖM A TANULÁS, DE GYAKORLATORIENTÁLT IS!

A docens tapasztalata szerint az egyetemi képzés színvonala is jelentősen meghatározza, hogyan érzik magukat az Erasmus+ ösztöndíjas hallgatók Magyarországon, hiszen részben éppen az motiválja őket a mobilitási programban való részvételre, hogy megtapasztalják, miként oktatják a tárgyakat egy másik országban.

„Nem működik az oktatás, ha az oktató csak monologizál a hallgatók előtt” – fejtette ki Ocskóné Dókus Tünde. Felmérésében a külföldi fiatalok többségében pozitívan nyilatkoztak a magyar felsőoktatással kapcsolatos tapasztalataikról, legjobban azt élvezték, ha interaktív órákon vehettek részt. Az informálisabb, közvetlenebb kapcsolat, a kötetlenebb légkört a kis csoportos oktatás keretein belül pozitívan értékelték a magyar oktatásban, és azt is, hogy különböző véle-

ményeket hallhattak egy adott, aktuális témában, és ez lehetőséget adott a vitákra.

„Fontosnak tartom, hogy a hallgatók merjenek véleményt nyilvánítani” – mondta ezzel kapcsolatban az egyetemi docens. Hozzátette: ebből a szempontból a külföldiek pozitívan hatnak a magyar hallgatókra, akik ugyan **maguktól kevésbé bátran szoktak megnyilvánulni az órákon, de látva az aktív erasmusos diákokat, nyitottabbá válnak.**

Persze mindezek mellett az is lényeges elvárás a más országokból érkezett hallgatók részéről, hogy a kurzusok naprakész tudást közvetítsenek feléjük, amelyek növelik a későbbi elhelyezkedési esélyeiket a munkaerőpiacon. „*Legyenek olyan kurzusok, amelyeken öröm a tanulás, gyakorlatorientáltak és érdekesekek*” – összegezte Dókus Tünde.

A NYELVI NEHÉZSÉGEK ELLENÉRE IS POZITÍVAK A TAPASZTALATOK

Milyen területen kellene fejlődniük az egyetemeknek a nemzetköziesítés jobb megvalósítása érdekében? Az oktató tapasztalata szerint ehhez több irányban is elindulhatnak a felsőoktatási intézmények. Például probléma, hogy a hazai egyetemeken sokszor a szaktanárok által idegen nyelven megtartott órák nyelvi szintje gyenge, vagy éppen fordítva: a nyelvtanároknak hiányzik a szakmai tudása.

Ám Dókus Tünde szerint ezen a téren az utóbbi időben jelentős változás ment végbe, hiszen **egyre több a nyelveket jól beszélő, magas szakmai tudással rendelkező okta-**

tó. Mindezek mellett fontos, hogy a magyar egyetemek bővítsék az idegen nyelven tartott kurzusok kínálatát.

Pozitívumként említette azt is, hogy a felsőoktatási intézmények odafigyelnek arra, hogy lehetőséget biztosítsanak a külföldi diákoknak a magyar nyelv elsajátítására, például azzal, hogy intenzív nyelvi kurzusokat szerveznek. Ugyanis a külföldi hallgatóknak nehézséget okoz az egyetemi életen kívüli kommunikáció, miután Magyarországon általában nem túl erős az emberek idegen nyelv-tudása. Emiatt – és persze az érdekesség kedvéért is – sokan elkezdenek magyarul tanulni, hogy legalább alapszinten tudjanak kommunikálni. A nyelvi nehézségek ellenére viszont a szakember azt tapasztalta, hogy az Erasmusszal érkezett hallgatók pozitív élményekkel távoztak Magyarországról.

MIBEN VÁLTOZTATTA MEG A KÜLFÖLDI HALLGATÓKAT A MAGYARORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJ?

Dókus Tünde felmérése szerint a magyarországi tartózkodás pozitív hatással volt a fiatalok személyiségére. Ezt követően ugyanis arról számoltak be, hogy rugalmasabbnak, magabiztosabbnak, a párbeszédre nyitottabbnak és toleránsabbnak érezték magukat. Emellett megtanulták azt is, hogyan kommunikáljanak más kulturális háttérrel bíró emberekkel. Sokan pedig azt is érezték, hogy a fogadóország bizonyos értelemben a második otthonukká vált.

Dókus Tünde egyébként azt tanácsolja a mobilitási programok jövődöbéli résztvevőinek – legyen szó akár magyar, akár külföldi hallgatókról –, hogy **számítsanak rá, kihívás lesz egy másik országban megállni a helyüket, tekintsenek az útra lehetőségként, barátkozzanak a helyiekkel, legyenek nyitottak és aktívak.**

Hozzátette: a hazai felsőoktatási intézmények is tehetnek azért, hogy Magyarországról jobb kép alakuljon ki a külföldi diákokban. Ennek feltétele többek közt az, hogy jobban szervezettek és koordináltak legyenek az egyetemi kurzusok, több kapcsolatuk legyen az intézményeknek a hallgatói szervezetekkel, szervezzenek nyelvi kurzusokat az egyetemi dolgozóknak, illetve időről időre hívják fel a figyelmüket arra, hogy legyenek minél barátságosabbak a vendégekkel. ♦

VIRTUÁLIS NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

Emelik a képzés színvonalát, erősítik az oktatás nemzetközi jellegét

„Az oktatók saját személyes kapcsolatrendszereiket felhasználva is értékes és sikeres nemzetközi projekteket indíthatnak el, amelyek aztán beépülnek az oktatás szerves egészébe” – mondja **Dr. Kóris Rita**, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem adjunktusa, aki több nemzetközi online együttműködést koordinál az egyetemen.

Mikor és hogyan kezdtek foglalkozni a nemzetközi kapcsolatrendszer tudatos építésével?

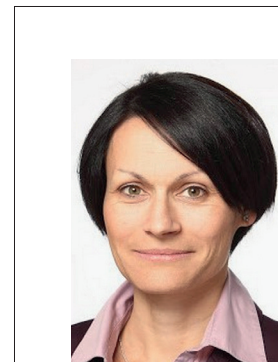
A Nemzetközi Tanulmányok Tanszéknek kiterjedt és szerteágazó kapcsolatrendszere van, és mindig is kerestük azokat az utakat, amelyek az oktatóink és a hallgatóink számára egyaránt lehetőséget nyújtanak nemzetközi tapasztalatok szerzésére. Az utóbbi időben a szervezett, formális egyetemközi kapcsolatok mellett egyre inkább előtérbe kerülhetnek az informális kapcsolatokból, alulról szerveződő kezdeményezések. Arra gondolok elsősorban, hogy az oktatók saját személyes kapcsolatrendszereiket felhasználva is értékes és sikeres nemzetközi projekteket indíthatnak el, amelyek aztán beépülnek az oktatás szerves egészébe. Így történt ez az én esetemben

is. Az első *Virtual Exchange (VE)* projektet 7 évvel ezelőtt szerveztük meg, és azóta is számos ilyen projekt került megvalósításra. Oktatóként nagyon jó volt azt tapasztalni, hogy az egyetem részéről mindig pozitív volt a fogadtatása az ilyen kezdeményezéseknek, és megfelelően támogató közeget tudnak ahhoz biztosítani, hogy ezek a nemzetközi projektek sikeresen valósulhassanak meg.

A számos projekt közül, amelyet említett, melyiket emelné ki?

A legnagyobb és immár harmadik alkalommal futó projekt a Pázmány és két amerikai egyetem oktatói együttműködéséből született. **A három egyetem egy-egy kurzusát összekapcsolva hoztunk létre egy nagy közös virtuális osztálytermet, amiben a különböző nemzetiségű, kultúrájú és szakirányú hallgatók vegyes teamekben dolgoznak az egész féléven át tartó projektfeladatokon.** A pázmányos diákok nemzetközi tanulmányok szakos hallgatók, és az üzleti, gazdasági szaknyelv kurzus keretében vettek részt a projektben. Az ő feladatuk az volt, hogy egy induló vállalkozás vagy nonprofit szervezet ötletét dolgozzák ki a félév során, és elkészítsék

a vállalkozás részletes üzleti tervét. A michigani egyetemen tanuló hallgatók üzleti kommunikáció kurzusuk keretében azt a feladatot kapták, hogy a kitalált üzleti vállalkozásnak tervezzék meg és készítsék el a weboldalát. A washingtoni hallgatók kurzusa alapvetően esélyegyenlőséggel és a mindenki számára elérhető elektronikus kommunikációval foglalkozik. Ezek a hallgatók tanácsadói szerepben dolgoztak a projektben: a pázmányos csapatoknak segítettek kidolgozni az üzleti terv esélyegyenlőségi stratégiáját, a michigani csapatoknak a weboldalak akadálymentesítésében segítettek.

... az oktatók saját személyes kapcsolatrendszereiket felhasználva is értékes és sikeres nemzetközi projekteket indíthatnak el, amelyek aztán beépülnek az oktatás szerves egységébe ...

Hogyan választották ki a másik két egyetemet?

Az egyik oktatót, aki jelenleg egy michigani egyetemen tanít, régóta ismerem. Ő keresett meg évekkal ezelőtt, hogy nincs-e kedvem valamilyen oktatói-hallgatói együttműködést elindítani a két egyetem között. Azóta is számos projektet vittünk együtt, és rajta keresztül kerültem kapcsolatba a Washingtoni Egyetemen tanító kollégával. Így hárman immár második éve dolgozunk együtt nemcsak a VE projekteken, de közös kutatómunkán is.

Hogyan valósul meg a projekt interdiszciplináris jellege?

A hallgatók különböző tudományterületeken tanulnak, mindenki mást csinál a projektben, a saját szakterületét teszi hozzá a csapatmunkához. A magyar hallgatók ugyan nemzetközi tanulmányok szakra járnak, de számos gazdasági tárgyat is tanulnak. Az amerikai diákok különböző szakokat képviselnek; sokan informatikát, üzleti tanulmányokat, orvostudományt, művészetet, társadalomtudomá-

nyokat hallgatnak. Az, hogy a kinti hallgatók milyen tudományterületről jönnek, mindig attól függ, hogy éppen kik veszik fel az adott évben a kurzust. Előfordul, hogy egy csapatban dolgozik egy informatikus, egy művész és egy pszichológus hallgató, ami kifejezetten előnyös például a weboldal megtervezésében. **Akkor tud egy ilyen interdiszciplináris projekt jól működni, ha meg tudjuk találni azokat a kapcsolódási pontokat, amik összehozzák a különböző tudományterületeket, és egymás ismereteire építve tudnak közösen alkotni valami újat.**

Min változtattak a különböző években? Van olyan, amin módosítani kellett?

Az első projektet kísérletinek is tekinthetjük, akkor még csak a Pázmány és a michigani egyetem diákjai dolgoztak együtt. A második évtől kapcsolódott be a washingtoni egyetem, emiatt némileg újra kellett terveznünk a projektfeladatokat, a különböző hallgatói csoportok közötti együttműködés elemeit. Természetesen tanultunk a kísérleti projekt tapasztalataiból, bár alapvetően azt kell mondjam, hogy a projekt már az első évben nagyon jól sikerült. A második projekt után nekünk oktatóknak volt lehetőségünk személyesen is találkozni egy konferencián Kansas City-ben, amikor át tudtuk beszélni az eredményeket, és felvázoltuk, hogy a jövőben hogyan szeretnénk folytatni az együttműködést. Most, a harmadik alkalommal például a csapatoknak online videókonferenciát kel-

lett szervezniük, amin mindhárom egyetem egy teambe tartozó hallgatóinak részt kellett vennie. Így lehetőségük nyílt találkozni, még ha virtuálisan is.

Milyen kihívásokkal kell szembenéznük?

A legnagyobb kihívást a projekt komplexitása okozta, hiszen három egyetem hallgatóit hoztuk össze két kontinensről egy virtuális tanterembe. Nagyon alaposan heti és napi lebontásban kellett megterveznünk, hogy melyik hallgatói csoport az adott héten mit csinál, hogyan és milyen információkat továbbít a többi hallgató felé. Nemcsak a szemináriumi órákat kellett pontosan megtervezni, hanem a tanórákon kívüli projektfeladatok kivitelezését és a hallgatók közötti kommunikációt is. A projekt maximális odafigyelést igényelt, folyamatosan követnünk kellett az előre elkészített tervet, felügyelni a csapatok tevékenységét, egyeztetni az esetleges nehézségekről, problémákról. Nagyon fontos volt a határidők betartatása, hiszen a feladatok egymásra épültek. Kihívást jelentett a három különböző időzóna áthidalása is. Az időeltolódást figyelembe kellett venni a határidők kialakításánál, hiszen a hallgatóknak olyan időpontot kellett találniuk, amikor minden időzónában élő diák jelen tudott lenni az online megbeszélésen, még ha késő este is. Kihívás elé állított minket emellett az eltérő szakmai kommunikációból eredő félreértések kezelése is, vagy a kulturális különbségekből eredő véleménykülönbségek is.

Hogyan tudja ez a projekt támogatni az oktatást? Milyen eredményeket értek el?

Egy-egy ilyen projekt során a hallgatók széleskörű ismereteket és maradandó tapasztalatokat szereznek, miközben lehetőséget kapnak olyan készségek fejlesztésére is, amelyekre később a valós életben, a munka világában is szükségük lesz.

Szerintem az ilyen – végül is alacsony költségvetésű – az oktatás nemzetköziesítését célzó projektekkel tudunk megfelelni a felsőoktatással szemben manapság támasztott követelményeknek, hiszen a munkáltatók éppen azokat a 21. századi készségeket keresik, amelyek ebben a programban megszerezhetők. Ilyenek például a csapatmunka, együttműködési, kommunikációs, problémamegoldó készségek, a szervezőkészség, kreativitás, önálló gondolkodás és még sorolhatnánk, mi mindent profitálnak a hallgatók ebből a kapcsolatból. Egy ilyen nemzetközi projektben a hallgatók tényleg kipróbálhatják magukat, kicsit megtapasztalhatják milyen multikulturális közegben, globális teamekben dolgozni. Megtanulják, hogyan kommunikáljanak egyenrangú félként olyan emberekkel, akik valami egészen mást csinálnak, mint ők. Nemcsak a különböző kultúrák és tudományterületek tudatosítása volt sikeres, de talán a diákok számára az esélyegyenlőségre való fogékonyságot is át tudtuk adni.

Persze nem utolsó sorban úgy gondolom, hogy a hallgatók angol szaknyelvi ismereteit jelentősen bővíti egy ilyen projektben való részvétel. Lehetőségük van aktívan használni az angol nyelvet írásban

és szóban egyaránt, ezért láthatóan fejlődik a hallgatók angol nyelvi kompetenciája.

A diákokkal kapcsolatosan mik a tapasztalatai, hogyan álltak az új feladathoz?

Amikor első alkalommal találkozunk és ismeretemet a hallgatókkal az előttük álló projekt-munkát, a legtöbben meglepődnek, és talán kicsit meg is ijednek a feladattól. Később azonban kíváncsian és nagy lelkesedéssel vágnak bele a feladatokba. Persze nem mindenki, van, aki a többletmunkát és a jelentős energia-ráfordítást látja, de általában ők is megbékélnek és végül pozitív élményekkel zárják a projektet.

Hol tart most a projekt, meddig szeretnék folytatni? Milyen más hasonló programokon dolgoznak?

Ez a projekt harmadjára valósul meg, és szeretnék továbbra is folytatni. Ezzel párhuzamosan ebben a félévben először, az Erasmus+ Virtual Exchange Program keretében – a programban Magyarországról egyedüli résztvevőként – egy másik interdiszciplináris projektet is elindítottunk egy spanyolországi partneregyetemmel. A jövő tavaszi félévben, szintén az Erasmus+ Virtual Exchange által támogatott, Soliya Global Connect programban fogunk részt venni a diákjaimmal, ami egy több kontinensen átívelő program. Harminc ország többszáz egyetemén, mintegy 2000 hallgató részvételével valósul meg, amelyben eddig még magyar egyetem nem vett részt, tehát a Pázmány lesz az első. Természetesen vannak további terveim is, fo-

lyamatosan nyitott szemmel járok potenciális partnerek után kutatva. A nemzetközi konferenciák mindig nagyon jó lehetőséget teremtenek új kapcsolatok építésére és új projektek megálmodására.

Mennyire sikerült a jó példát népszerűsíteni? Mit gondol, más egyetemeken is vannak hasonló kezdeményezések?

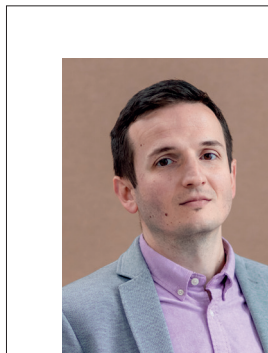
Nemzetközi szinten mindenképpen példamutató, amit látunk. Sok egyetem tudatosan építi be a képzésébe a nemzetközi projekteket. Az amerikai kollégáimtól például kifejezetten elvárja az egyetemük, hogy saját nemzetközi kapcsolatrendszer tudjanak felmutatni, és mérleglen mérik, kinek hány nemzetközi együttműködési projektje van. Ugyan a magyar egyetemeken is elindultak hasonló kezdeményezések, de a nemzetközi online együttműködések még nem képezik szerves részét a felsőoktatási tanterveknek. Azt gondolom, hogy egyre inkább ez a jövő, ezen az úton kell tovább haladni. Én magam, ahol tudom, népszerűsítem ezeket a projekteket: tartottam előadást, workshopot a felsőoktatás nemzetköziesítéséről szóló konferencián Magyarországon és az Egyesült Államokban, és jelenleg is több publikáción dolgozunk. A téma népszerűsítése és a jó gyakorlat többi intézménnyel való megismertetése nagyon fontos lenne, hiszen a szellemi támogatáson kívül az egyetemek részéről más befektetéssel nem jár egy ilyen együttműködés. A hozzádka viszont nagyon magas: emeli a képzés színvonalát, erősíti az oktatás nemzetközi jellegét. ♦

KERESZTÉNY CSOPORT IS VÁRJA A KÜLFÖLDI HALLGATÓKAT A SZENT ISTVÁN EGYETEMEN

Könnyebb oda megérkezni, ahol várják az embert. Ahol már létezik egy hozzá hasonló értékeket valló közösség, amelyhez csatlakozhat a messziről jött diák – vallja **Máthé László** adjunktus, a Szent István Egyetem Gépészmérnöki Karának nemzetközi hallgatói koordinátora, akivel többek között a távoli országokból érkező egyetemi hallgatók integrálásáról beszélgettünk.

Két éve indította útjára a Szent István Egyetem kollégiumában a keresztény külföldi hallgatók ifjúsági csoportját „Salt of the Earth”, azaz a „Föld sója” néven. Honnan jött az ötlet?

Vasárnaponként misére megyek a gödöllői Szentháromság templomba, ahol több ismerős arc is felbukkant. Mivel évek óta fogadom az egyetemre érkező külföldi diákokat, beszédbe elegyedtünk és kiderült, nagyon hiányzik nekik a csendesség, az Istenhez fordulás bensőséges ideje. A kollégiumban ugyanis csak a muszlim diákoknak van külön imatermük, a szobák és a közösségi terek pedig nem alkalmasak az elvonulásra, a csöndes befelé fordulásra, az imára. A messziről jött keresztény diákoknak hiányzott az egyházi útmutatás, a hívőkkel való együttlét is. A templom azonban messze van, ráadásul meglehetősen idegennek érezték ott magukat. Innen jött a gondolat, hogy alakít-

sunk egy ökumenikus keresztény csoportot a campus területén. A foglalkozásokat én hirdettem meg, de az imaesteket három másik barátommal együtt szervezzük.

Ez nyilván nem mise, miképpen töltik ki az együtt töltött időt?

Az imaestek egy bibliai részlet magyarázatával kezdődnek. Minden alkalommal más valaki olvas fel és értelmezi az általa kiválasztott passzust a többieknek. Ebből többnyire egy beszélgetés alakul ki, amelynek végén együtt énekelünk. Furcsa ugyanazokat a dallamokat hallani spanyol, arab vagy szuahéli szöveggel. Emellett kívánságokat is megfogalmazzunk és együtt imádkozunk a teljesülésükért. Az örömkörben pedig mindenki elmondhatja, milyen jó dolgok történtek vele az elmúlt héten, de azt is megoszthatja, ha valamivel

nehezen birkózik meg. A messziről jött diákok, néha nagyon magányosak, ezért olyan fontos az egymásnak adott figyelem.

Soha nincsenek hivatalan látogatóik? Kétkedők, más hitet vallók, megrögzött ateisták?

Dehogynem. Több alkalommal is eljött közénk egy ateista török lány, aki erős kételyeket fogalmazott meg a keresztény tanításokkal szemben. Érdekes volt hallani, hogyan adnak választ a kérdéseire mélyen hívő afrikai, kopt vagy ecuadori diáktársai. Az is előfordult már, hogy muszlimok tévedtek be hozzánk. Nagyon érdeklődőek és nyitottak voltak. Ezen felbuzdulva később közös estet is rendeztünk, ahol ők mesélhettek a ramadánról és a hitükről, mi pedig a kereszténységről, miközben a közösen összehordott finomságokból falatoztunk.

Ezek szerint az imaesten kívüli elfoglaltságaik is vannak?

A csoport legtöbb hallgatót vonzó programjai az évente két alkalommal megszervezett kirándulások, amelyeket az egyetem összes hallgatója számára meghirdetünk. Valahogy a szabad levegő bátorságot ad, sokkal többen jönnek, mint az imaestekre. A Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség

A messziről jött keresztény diákoknak hiányzott az egyházi útmutatás, a hívőkkel való együttlét is.

közreműködésével meghívtuk az amerikai Peter E. Payne filozófus, evangélistát is, aki „Kereszténység és tudomány” címmel tartott nagy sikerű előadást, amely az imacsoportunk tagjain kívül is sok hallgatót vonzott. Az előadást szervező szövetséggel azóta is kapcsolatban állunk és rajtuk keresztül tagjai vagyunk a nemzetközi IFES (*International Fellowship of Evangelical Students*) közösségnek. Ennek révén egyetemünk felkerült az IFES honlapjára, amit a külföldi keresztény diákok többnyire megnéznek, mielőtt egyetemet választanak.

Egy kis egyetemi keresztény csoport valódi vonzerőt jelenthet egy külföldi diáknak?

Magam is meglepődtem, amikor az interneten kapcsolatba lépett velem egy afrikai diák, aki rokonától hallott a csoportunkról, majd utánanézett a világhálón is. Felkért, hogy érdeklődő keresztény diákoknak tartsak egy online fórumot a magyar továbbtanulási lehetőségekről, a felvételi eljárásról, illetve a Szent István Egyetem kurzusairól. Rengeteg kérdést kaptam. Úgy vettem észre, hogy bátrabban jelentkezik a képzéseinkre az, akinek rokona, barátja járt ide. De **biztonságérzetet ad az is, ha a kiválasztott campuson működik egy olyan csoport, amelyhez csatlakozhat,**

amelynek tagjai várják és segítik a beilleszkedését. A mi keresztény közösségünk ezt adhatja meg.

De nem állt meg itt. A keresztény diákok mellett a „kóborlókat” is valódi asztalok köré ültetné teázni, beszélgetni.

Valóban létre szeretnék hozni egy multikulturális teret az egyetemen. Az előadások, gyakorlatok közötti üres időben gyakorta látok céltalanul lófráló diákokat, akik szívesen összegyűlnének beszélgetni, ismerkedni, ha volna erre egy alkalmas hely. A hallgatókkal beszélgetve, mindig is érezhető volt, hogy nincs egy olyan közösségi tér, ahova órák előtt, között vagy után bemehetnek, és egy jó tea vagy kávé mellett beszélgethethetnek, házi feladatokon dolgozhatnak, vagy egyszerűen ismerkedhetnek. **A külföldi hallgatók azt is külön megemlítették, hogy nincs megfelelő kapcsolatuk a magyar egyetemistákkal, pedig erre nagy az igény bennük.**

A kollégiumban nincs erre mód?

A kollégiumban sincs erre minden esetben alkalom, bár a nemzetközi iroda munkatársai, az Erasmus Student Network, a HÖK és a kollégium vezetői számos értékes programot szerveznek a hallgatóknak. De valójában az egyetemi köztes idő értelmes eltöltésére szerettem volna teret találni. Nem találtam fel a spanyolviaszt, hiszen az én egyetemista éveimben is működött itt egy teaház, csak az elmúlt években bezárt. Újranyitnám.

Az egyetem támogatja ezt a kezdeményezést?

Az egyetem vezetése kifejezetten támogatja a külföldi diákok beilleszkedését segítő ötleteket. Nem véletlenül. **A Szent István Egyetem 12 ezer hallgatójának megközelítőleg 10 százaléka külföldi.** 88 országból érkeztek hozzánk, és szeretnénk, ha még többen jönnének. Ehhez kellene ezek a támogató, megtartó kezdeményezések. Mindezzel együtt az egyetem nem krózus, nem tud minden ötlet mögé pénzzel odaállni. Több kihasználatlan helyiség is szóba került, ami alkalmas lehet közösségi térnek, de a felújításra nekünk kell összeszedni a pénzt.

Hogyan segíthetné ez az egyetem nemzetköziesítését?

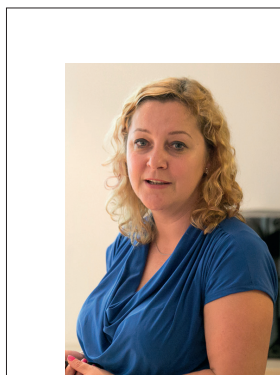
A világban hatalmas verseny folyik a hallgatókért. A döntési szempontok között a nemzetközi ranglisták, az oktatói kiválóság, a hírnév, a marketing és a képzési paletta sokszínűsége mellett mindenképpen **fontos szempont az is, hogy az egyetemen miképpen bánnak a hallgatókkal – akik ma már a világ bármely országából érkehetnek.** Mennyire segítő a közeg. A Szent István Egyetem ebben nagyon jó, a mentorok rengeteg programot szerveznek, úgy bánnak a külföldi diákokkal, mintha a saját gyerekeik lennének. S ezt nem csak én mondom, hiszen egyetemünk vezetői a hazai egyetemek „legjobb bánásmód” ranglistáját. ♦

APRÓ LÉPÉSEKKEK A NYITOTTABB ORVOSKÖZÖSSÉG FELÉ

Hogyan állítható egy tantárgy az egyetemi nemzetköziesítés szolgálatába úgy, hogy közben nyitottabbá és befogadóbbá tegye a magyar és külföldi hallgatókat egymás, illetve a különböző országok eltérő társadalmi normái iránt? Többek között erről is beszélgettünk **Dr. Molnár Regina** szociológussal, a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvosi Karán működő Népegészségügyi Intézet egyetemi adjunktusával.

Az orvosi egyetemeken a szociológia kisebb súlyú az anatómia, a biokémia és más vezető tárgyak mellett. Hogyan lehet mégis figyelmet kicsiholni a téma iránt az elfoglalt diákokból?

A hallgatók számára megpróbáljuk bemutatni a társadalmi tényezők orvosi hivatásra, betegségek kialakulására, betegviselkedésre, orvos-beteg kapcsolatra, egészségmegőrzésre, -fejlesztésre gyakorolt hatását. Fontos eleme az oktatásnak a pályaszocializáció, amelynek során azt az utat tárjuk a diákok elé, amelyen vélhetőleg nekik is végig kell menniük ahhoz, hogy orvosná váljanak. Ennek van egy direkt és egy indirekt része. Az első egy passzív befogadás, amelynek során a hallgatók megtanulják, hogy miképpen kell fogadni a pácienseket, hogyan kell viselkedni a betegekkel.

A másik indirekt hatások sorozata, amelyek az egyetemistákat érik a képzés ideje alatt itt az intézményben, a gyakorló helyeken vagy akár a tévésorozatokból, illetve gyakorló orvosokkal és az egymással folytatott beszélgetések, találkozások során. Ez utóbbi korántsem elhanyagolható, hiszen az orvosi egyetemen sokkal nagyobb szerepe van a kisebb tanuló-csoportoknak, mint más egyetemi képzések alatt. **Az orvosképzés meglehetősen zárt, a diákok szinte a teljes képzés alatt ugyanazzal a 12-14 emberrel hallgatják az előadásokat, vesznek részt a gyakorlati órákon.** Ez előnyös lehet, mert tudják egymást segíteni, hátránya viszont, hogy kevés „külső” hatás éri őket. Ez fokozottan érvényes az itt tanuló külföldi hallgatókra, akik elsősorban „egymás közé” tudnak beilleszkedni, az orvosi egyetemen kívül nem igazán mozognak semerre.

Hogyan változott a pályaszocializáció az elmúlt években?

Az orvosi egyetemre jelentkező hallgatók sok szempontból heterogénebbek, mint korábban. Érthetjük ezen a motivációikat és a céljaikat is. Nagy hatása van a deprofessionalizációnak is, ami azt jelenti, ahogy más szakmákban is, hogy orvosi diplomával sok lehetőség adódik, nem csak a betegellátás. A külföldi hallgatókra is jellemző, hogy **egyre távolabbi országokból is jönnek, ahonnan korábban nem, vagy kevésbé volt jellemző**, pl. Japánból, Koreából, Mauríciusról vagy akár Azerbajdzsánból. A nálunk tanuló külföldieknek is extra feladat ez. Sokuknak az oktatás nyelveként használt angol nem az anyanyelve, miközben meg kell küzdeniük a magyar nyelvvel is. Sokan egy teljesen eltérő kultúrába, oktatási stílusba csöppennek bele.

Mennyivel jelent ez nagyobb megterhelést?

Az orvosképzés önmagában is rendkívül megterhelő. A diákok körében már az egyetemi évek alatt tapasztalható az egészségromlás, és néha a kiégés is elkezdődik. A külföldi hallgatóknál ezt tovább ronthatja a támogató közeg hiánya. A család nélkül kell feltalálniuk magukat, és magyarul intézni az ügyeiket.

A külföldi hallgatókra is jellemző, hogy egyre távolabbi országokból is jönnek, ahonnan korábban nem, vagy kevésbé volt jellemző, pl. Japánból, Koreából, Maurícuszról vagy akár Azerbajdzsánból.

Miben tér el a külföldi diákok élete itt Szegeden? Miért választják az itteni orvosi képzést, hiszen több is létezik az országban?

Az orvosi diploma népszerűsége és az oktatás magas színvonala a legfőbb vonzerő számukra. Tudják, hogy ezzel bárhol érvényesülhetnek. Sokan hallottak már rólunk korábban rokon, baráti körből. De kedvező a megítélése a kisvárosi jellegnek is, minden közel van, kényelmes a város, itt kevésbé érzik magukat elveszetteknek a messziről jött diákok, mint például Budapesten. A külföldi hallgatók természetesen sokkal inkább multikulturális közegből jönnek, mint a magyarok, gyakorta több nyelvet beszélnek, éltek több országban. Persze itt is nagyon sokszínű a saját hallgatói közegük, éppen ezért **sokszor tapasztaltabbak, nyitottabbak és befogadóbbak az eltérő szokásokkal és normákkal szemben magyar társaiknál.**

Mennyire vegyülnek a magyar és a külföldi diákok?

A képzés fent említett sajátossága miatt kevésbé, holott a külföldi diákok részéről erre nagy igény lenne, már csak a magyar nyelv tanulása és gyakorlása miatt is, hiszen a klinikai gyakorlatok során a magyar beteggel magyarul kellene beszélniük. Nyitottak lennének a kultúrára, az országra, az emberekre is. Szívesen megmutatják magukat. Évek óta egyre népszerűbb a külföldi hallgatók által szervezett *International Cultural Evening*, ahol minden ország bemutat valamit a saját kultúrájából és ételeiből.

Mennyire alkalmas az orvosi szociológia tantárgy az érzékenyítésre?

Oktatóként úgy vélem, alkalmas, igaz, a szemléletformálás egy másodlagos cél. A hallgatók megismerik az általános társadalmi törvényszerűségeket, de **lehetőség nyílik arra is, hogy megnézzük, egy-egy társadalmi jelenség hogyan jelenik meg kultúránként eltérően.** Az érzékenyítés sikere vagy általunk vélt sikere sok dologtól függ, pl. az adott csoporttól is, hogy jó közösséget alkotnak-e, de attól is, van-e évközi vizsgájuk aznap, mennyire van közel a vizsgaidőszak. Más lehet a hallgatók beállítódása is. A külföldi diákokhoz képest a magyar hallgatóknál gyakrabban tapasztalunk elzárkózást és áldozathibáztatást. Ez sajnos az egész társadalomra is igaz. Holott fontos lenne, főként orvosként elfogadni, hogy nagyon nehéz például egy bántalmazó kapcsolatból kilépni, ha nincs az áldozat körül támogató közeg, illetve a család szegény. A

mi feladatunk azonban nem lehet több annál, mint hogy bemutassuk az elméleti törvényszerűségeket, az ehhez kapcsolódó kutatási eredményeket és ismertessük a tényeket. Köztük például azt, hogy a rossz anyagi körülmények között élők 10 évvel korábban halnak jó módú társaiknál. Mi a szemléletet nyújthatjuk, de a vizsgajegy nem ennek elfogadásától függ.

Hogyan lehet ezt a sokszínűséget az oktatásban kamatoztatni?

Szinte mindegyik témában megjelenik az egyenlőtlenség, a szegénység, a deviáns magatartásformák. Megnézzük a különbségeket és így könnyebb realizálni, hogy minden társadalomban, ha különbözőek is a társadalmi tényezők, megfigyelhető a hatásuk. Ha valaki nyitott rá, a szemináriumokon elhangzó szóbeli referátumok kapcsán, amelyek elkészítése egyébként alapkövetelmény minden hallgató számára, használhat saját hazájáról szóló adatokat.

Milyen témakörökben érezhető a kulturális különbség?

A szemináriumok egyik témája a társadalom szerkezetének megértése, az egyenlőtlenségek értelmezése. Nyitányként megkérjük a hallgatókat, hogy rajzolják le a saját társadalmukat. Egy szír diák például egyetlen egyenes vonalat rajzolt, szemléltetvén, hogy Szíria jelenleg a földdel egyenlő, miközben egy könnyecsepp csordult le az arcán. De a foyatékkal élők integrálása a társadalomba is

még gyerekcipőben jár sok helyen. Egy török lány például egy modern nőt és egy csadorba öltözöttet rajzolt egymás mellé, így érzékelte, hogy társadalmukban egyszerre van jelen a modernitás és a konzervativizmus. A koreai fiatalok az öngyilkosság és az alkoholizmus témájára rezonáltak erősebben, mivel a náluk uralkodó erős teljesítménykényszer miatt ezek ismerős társadalmi jelenségek nekik is. Az arab hallgatók néha furcsállták a hajléktalanok nagy számát, mivel náluk a nagy család közös ügye a „megcsúszó” családtag megtartása. Az arab országokból érkező női hallgatók örömmel üdvözölték, hogy nálunk mennyire nyíltan lehet beszélni a családon belüli erőszakról, hogy kevésbé számít tabunak. Holott ez még messze nem éri el a skandináv országok szintjét. Oktatóként és szociológusként nekünk nagyon-nagyon érdekesek ezek a jelenségek, **sok újat tanulunk és motiváltak vagyunk abban, hogy továbbfejlesszük az oktatás módszertanát.**

A témaválasztásban, az oktatás módszertanában tekintettel tudnak lenni a társadalmi különbségekre?

A rendelkezésre álló tankönyvek és az orvosi szociológia – ahogy maga a szociológia is – alapvetően angolszász gyökerekkel rendelkezik; a hallgatók azonban számos olyan országból érkeznek, amelyekről kevés empirikus vizsgálat áll rendelkezésre. Az „általános vizsgakérdés, speciális referátumok, kreatív feladatok” kombinációjával próbálunk meg reagálni a hallgatóság összetételének és

ebből eredő igényeinek változására. Az általunk alkalmazott módszertant egyébként Erdős Csaba szociológussal közösen dolgoztuk ki. Eddigi tapasztalataink alapján **folyamatos tantárgyfejlesztésre, kreatív feladatokra, a hallgató és az oktató részéről is kompetenciafejlesztésre van szükség**, mint például a nyitottság, a rugalmasság vagy éppen a váratlan helyzetek megoldása. De fontos az érzékenyítés és az információátadás megfelelő arányának kialakítása is.

Készülnek valami újításra?

Folyamatosan újítunk valamit. Minden évben készül egy hallgatói elégedettségmérés, amit most szeretnénk kiterjeszteni az érzékenyítésre, hogy némi visszajelzést kaphassunk arról, mennyire váltak befogadóbbá, nyitottabbá a hallgatóink az óráink által. Nem olyan régen újtárra indítottunk egy facebook csoportot is magyar nyelven, ahol a legújabb szociológiai tudományos-kutatási eredményeket és érdekes, de nem feltétlenül tudományos igényű híreket osztunk meg az érdeklődő diákjainkkal. Ezt tervezzük az angol hallgatók számára is. Idei újításunk az is, hogy a magyar hallgatók terepgyakorlatként kis csoportokban készítették mélyinterjút egy-egy orvossal. Ezt kiterjesztenénk a külföldi hallgatókra is, mely feladat elképzeléseink szerint kapcsolódni fog az akkulturalizációjukhoz is. ♦

... folyamatos tantárgyfejlesztésre, kreatív feladatokra, a hallgató és az oktató részéről is kompetenciafejlesztésre van szükség ...

A DIÁKOK MOTIVÁCIÓJA JELZI A PROJEKT SIKERÉT

Hogyan működik a telekollaboráció?

22

Javítja a hallgatók motiváltságát, növeli együttműködési képességüket, de a munkaerőpiacon is emeli a versenyképességet a telekollaboráció. **Pál Ágnes**, a Budapesti Gazdasági Egyetem docense számolt be a BGE Idegen Nyelvi és Kommunikációs Intézetében használt, online együttműködésre épülő tananyagokról.

A Cseh Nemzeti Iroda 2018-ban az év legjobb Erasmus+ felsőoktatási projektje díjjal jutalmazta a 2015 és 2017 között megvalósított ICCAGE projektet, amelyben a BGE partnerként vett részt. A projekt keretében bevezették a telekollaborációt a szaknyelvi képzésekbe. Mit értenek ez alatt?

A projekt során kidolgoztunk tizennégy modul angol és a spanyol szaknyelvi kurzusokhoz, amelyeket nemcsak a szaknyelvi órákon,

hanem az interkulturális kommunikáció órákon is használtunk. **Olyan modulokról van szó, amelyek telekollaborációra épülnek, tehát feltételezik, hogy a hallgatóink egy külföldi egyetemi partnerscsoport diákjaival közösen oldanak meg feladatokat, online platformok használata segítségével.**

Hány partnerrel dolgoztak, dolgoznak együtt?

A projekt elején három partnerünk volt, a Leóni Egyetem Spanyolországból, és a portugáliai Polytechnic Institute of Castelo Branco, na meg a főpályázó, a Prágai Műszaki Egyetem. Időközben többen is érdeklődtek, így további nyolc intézmény kapcsolódott be már a modulok kipróbálásának folyamatába. Amikor a projekt lezárult, további egyetemekkel is felvettük a kapcsolatot, például finn, lengyel, sőt tengerentúli, brazil és amerikai felsőoktatási intézményekkel.

A magyar diákok hogyan fogadták a nemzetközi projektmunkát?

Alapvetően jól, összességében elmondható, hogy a telekollaborációs tananyagok bevezetése szemléletváltást hozott. A Budapesti Gazdasági Egyetemen továbbra is használjuk

a projektben kidolgozott modulokat, és új feladatokat is létrehoztunk.

Mennyire motiválja a telekollaboráció a hallgatókat?

Vegyesek a tapasztalatok, a többség örömmel vesz részt benne, de persze voltak, akiknél tapasztaltunk némi ellenállást.

Ez Ön szerint minek köszönhető?

Nem erre kondicionálták őket az eddigi, iskolában szerzett élményeik. Ebben valamennyi intézménynek felelőssége van, az óvodától a középiskoláig. A legtöbb magyar diák azzal a tapasztalattal érkezik a középiskolából a felsőoktatásba, hogy a tanár majd megmondja, lediktálja, mit kell megtanulni, aztán jön a számonkérés. A telekollaborációs gyakorlatok tulajdonképpen ez ellen láznak.

Ez motiválja Önöket is?

A telekollaboráció nem egyszerű, sok egyeztetést igényel, ha csak ezt néznénk, sokkal egyszerűbb lenne a hagyományos módon megtartani az órákat. De minket is felvillanyoz, ha a diákoknak sikerélménye van és lelkesednek valamiért. Az ICCAGE projekt során megsze-

... az empátiát is fejleszti, mert a fiataloknak meg kell hallgatniuk és érteniük, amit a másik fél közölni szeretne ...

reztük az alapvető önbizalmat és módszertani tapasztalatot arról, hogyan tudnak az egyetemünk hallgatói élni az internet adta lehetőségekkel és közösen létrehozni valamit más, fizikailag távol levő intézmények diákjaival.

A Facebook korában azt gondolnánk, hogy az internetes platformok használata nem jelent gondot a diákoknak, de azért ez nem teljesen igaz. Persze sokaknak nem probléma, és a világ legtermészetesebb dolga például számukra az, hogy egy videófelvételt készítenek, amit megváganak és megosztanak különböző felületeken. A többiek pedig beletanulnak. Tapasztalataim szerint **a felsőoktatásban mindenképpen hozzáad az órákhoz, hogy digitális eszközöket kell kreatívan használni.**

Nézzünk egy konkrét példát saját tapasztalatai közül. Hogyan indul egy telekollaborációs együttműködés?

Minden közös munkát az adott csoporthoz kell igazítani. Van egy internetes fórum (*unicollaboration.eu*), amelyen egyetemi csoportok jelentkezhetnek telekollaborációra úgy, hogy az oktató leírja, milyen célból, milyen szintű csoport venne részt a közös munkában. A Coloradói Egyetem felhívására itt jelentkeztem, ahogy egy berlini és egy brazil kolléganő

is, akikkel felvettem a kapcsolatot. Ezt egy másfél-kétórás Skype-beszélgetés követte, amelyen meghatároztuk a célokat és a csoportszinteket, illetve egyeztettük a folyamatot, a határidőket, és azt, hogy milyen struktúrában zajlik majd a telekollaboráció.

A telekollaboráció hogyan valósul meg a gyakorlatban?

Általában három szakaszt különítettünk el, az elsőben a hallgatók megismerkednek egymással és egy közös webfelülettel, amit használni fognak. A második fázis egy összehasonlítást tartalmazó feladat, a harmadik pedig a közös produktum létrehozása.

Jelenleg három kurzusomon is alkalmazok telekollaborációt, az interkulturális kommunikáció óra mellett két spanyol szaknyelvi csoportom van. Az alacsonyabb nyelvi szintű csoport hallgatóitól egy egyszerűbb videó készítését kérem, amelyet kommentelhetnek a többiek. A magasabb nyelvi szintű csoport projektfeladatának középpontjában egy kritikus incidens elemzése áll.

Milyen informatikai eszközökre van szükség mindehhez?

Nincs különösebb informatikai igénye vagy költségvonzata. Internet kell hozzá és számítógép, de bizonyos feladatokhoz elég akár egy okostelefon is, fülhallgatóval és mikrofonnal. Van olyan csoport, amelyikkel számítógéptermében tartjuk az órát, de ez nem feltétlenül szükséges.

Milyen készségeket fejleszt, ha több fél-éven keresztül ilyen módszerrel tanulnak a diákok?

A közös munka fejleszti az együttműködési készséget. Ez fontos, mert sok multinacionális vállalatnál teljesen természetes, hogy csapatban kell együttműködni, adott esetben online. Emellett **az empátiát** is fejleszti, mert a fiataloknak meg kell hallgatniuk és érteniük, amit a másik fél közölni szeretne. Ez az odafigyelés különösen fontos a csoportmunkában.

Nem áll fenn a veszély, hogy a diákok átváltnak egy közvetítő nyelvre, mondjuk a spanyolról az angolra?

Néha nagy a kísértés, de azt szorgalmazzuk, hogy a résztvevők tartsák magukat a lefektetett szabályokhoz. Érdekes tapasztalat, hogy nagyon jól működik a nemzetközi csapatoknak adott projektfeladat élőben is. Kipróbáltuk ezt a kollaborációt vegyes anyanyelvű csoportokban, például a nálunk tanuló, erasmusos hallgatókkal. Szívesen alkalmazzuk ezt a módszert, bár több külföldi diákot kellene bevonni ahhoz, hogy erre komolyabban támaszkodhassunk.

A diákok elmondhatják a véleményüket ezekről az együttműködésekről?

Az ICCAGE projektben minden modulról kérünk és kaptunk visszajelzést, ezekből pedig esettanulmányok készültek. Azt is kérjük a hallgatóktól, hogy írják le, szerintük mivel lehetne javítani a telekollaborációs gyakorlatokat.

Az oktatók szempontjából hogyan értékelhető a telekollaboráció?

Megtapasztaltuk, hogy nagyon motiváló a diákok számára, már akár az is, ha csak a kortársaik kommentelik a munkájukat, nem pedig a tanár fűz megjegyzéseket a dolgozatukhoz. Sokkal életszerűbb így dolgozniuk. A projekt lezárása után ezért létrehoztunk a BGE-n egy szakmai műhelyt, amely az autonóm tanulással és a motivációval foglalkozik. Az egyik legfontosabb célunk az, hogy ezt elősegítsük.

Kik vesznek részt ebben a szakmai munkában?

A BGE Idegen Nyelvi és Kommunikációs Intézetének oktatói, akik az idegen nyelvi órák mellett készségfejlesztő tárgyakat is tanítanak, például interkulturális kommunikációt vagy prezentációt. Mostanában zárul le az első kutatási projektünk, amelynek címe *Autonóm tanulás támogatása a szaknyelvi és készségfejlesztő kurzusok keretében – Módszertani Kísérleti Műhely*. Fontosnak tartom elmondani, hogy a különböző karokon átívelő közös projektről van szó, amelyben az oktatók több munkacsoportban dolgoznak.

Milyen tevékenység folyik a műhelyben?

A különböző karokon igyekeztünk összefogni a módszertani kísérleteket, így a telekollaborációs projektmunkán túl fókuszba került a kooperatív oktatás/tanulás és az alternatív értékelés. A kutatás első fázisában felmérés készült a di-

ákok autonóm tanulási hajlandóságáról. Ehhez kapcsolódik, hogy **egy Malajziában megvalósított egyéni mobilitás során az ottani egyetemen is nagy érdeklődést tapasztaltam a téma iránt, így a kutatást közös felméréssé bővítettük.** Ebből éppen most készül a tanulmány.

Mit gondol, mire van szüksége a diákoknak, ha az egyetemről kilépve sikeresek akarnak lenni?

Elsősorban nyitottságra és kíváncsiságra. Ha nyitottan állnak az új módszerekhez és információkhoz, a munkaerőpiacon is könnyebben megállják a helyüket. Ezért különösen fontos felkelteni a gyerekek természetes kíváncsiságát már a legkisebb kortól. Abban, hogy a magyar diákok nem túl nyitottak, minden intézménynek megvan a saját felelőssége. Sajnos ezt a legnehezebb megváltoztatni.

És ha az oktatók oldaláról teszem fel ugyanezt a kérdést?

Mindenkinek a motivált diák az álma. Arra, hogy ezt miként lehet elérni, nincs receptünk, de kutatni, kísérletezni kell, és többek között a telekollaboráció is egy jó lehetőség.

Mennyiben járul hozzá a telekollaboráció a nemzetköziesítési célkitűzésekhez?

A „nemzetköziesítés otthon” kulcsfontosságú terület ezen a téren, hiszen a fizikai mobilitás

lehetőségével a hallgatóknak csak kis hányada él. A nemzetköziesítés ugyanakkor nem lehet öncélú: az igazi kérdés az, hogy mennyiben járul hozzá az oktatás minőségének növeléséhez. Jobbat, többet tudunk-e adni az adott intézkedések következtében a hallgatóknak?

A szakirodalom szerint a saját intézmény falai között megvalósított nemzetköziesítés legfontosabb eszköze lehet a telekollaboráció. Nem véletlen, hogy 2017-ben két nagy Erasmus+ projekt is támogatást nyert a szakpolitikai reformok támogatása (KA3) pályázat-típusban: az EVOLVE az egyetemen oktatott szakmai tárgyak, az EVALUATE pedig a tanárképzés területén. Az ifjúsági területen megvalósuló EVE projekt (*Erasmus+ Virtual Exchange*) szintén a telekollaborációra épül: a projekt 2018-ra vonatkozó célkitűzése szerint 8.000 fiatal vesz részt telekollaborációban Európából és a Földközi-tenger térségéből.

Bár ezekben a projektekben egyetemünk nem vesz részt, de természetesen figyelemmel kísérjük az eredményeket, és büszkék vagyunk arra, hogy két partnerünk is közvetlenül részese lehet ezeknek. Úgy érzem, hogy a mi projektünk egy nagy fa kicsi mellékága. Nagyon jó érzés, hogy a projekt által bekapcsolódhattunk a nemzetközi gondolkodásba, és hogy ezáltal aktívan hozzá tudunk járulni intézményünk nemzetköziesítéséhez. ♦

A SIKER KULCSA: HITELESSÉG ÉS EMPÁTIA

Az interkulturális tanulás folyamatában nem csak a hallgatóknak, az oktatóknak is alkalmazkodniuk kell az új helyzetekhez. Ezen a téren szerzett tapasztalatairól mesélt **Pintér Márta**, a veszprémi Pannon Egyetem docense.

Mikor kezdődhet külföldi diákjaik felkészítése az egyetemi életre?

Lényegében abban a percben, hogy megérkeztek Magyarországra. Az integrációt segítő egyetemi csapatunk már a repülőtéren várja őket. Én a Pannon Egyetem Modern Filológia és Társadalomtudományi Kar Angol-Amerikai Intézetének vagyok a docense, és a hozzánk érkező, Európán kívülről származó diákok közül a Kínából érkezőkkel foglalkozom a legtöbbit, így az a rendszer, amit az egyetemen kialakítottam az interkulturális tanulás erősítése érdekében, rajtuk keresztül szemléltethető a legjobban. Tapasztalataimat természetesen más európai és Európán kívüli diákcsoport esetében is jól tudom hasznosítani.

Hogyan készülnek a fogadásukra?

Mint említettem, már a reptéren megfogjuk a kezüket. Nagyon fiatal emberekről, 17-18 éves diákokról van szó, akiket hatalmas kul-

turális sokk ér, amint idekerülnek. Budapestről külön busszal érkeznek meg Veszprémbe, ahol a kollégiumi szálláshelyük már előkészítve várja őket. Az érkezés idejétől függően aznap vagy a következő napon egy üdvözlő fogadást is tartunk számukra. Majd velük együtt elintézzük a különböző adminisztrációs kötelességeket, hogy rendben legyen az itt tartózkodásuk, egészségügyi biztosításuk. A gördülékenység érdekében az Oktatási Igazgatóság jó kapcsolatot alakított ki mások mellett a Bevándorlási Hivatallal.

Feltételezem, az egyetemre érkező diákok már jól beszélnek angolul.

Van, aki igen, és van, aki nem. A hivatali ügyek intézésénél mindenképp anyanyelvi diákmentorok kísérik őket, ez minden más téren is biztosságerzetet nyújt számukra, ami nagyon fontos a kezdeti időszakban. Ilyenkor az a leghatékonyabb, ha az anyanyelvükön kapják meg azokat az információkat, amelyekre szükségük lesz az egyetemi mindennapokban. **A mi intézetünkben három kínai diákmentor tevékenykedik, egyikük az elsőévesekért, a másik a kollégiumi, a harmadik a tanulmányi és adminisztratív ügyekért felel.** Ők az egyetem felsőbb éves hallgatói, ami azért is hasznos, mert a segítségnyújtás, a tapaszt-

talatok átadása mellett pozitív példaként szolgálnak a gólyák számára. Ők már bizonyították: sikeresen lehet fejlődni, előre haladni a rendszerben.

Ugyanakkor a tanórák, gondolom, főként angolul zajlanak. Hogyan készítik fel azokat a hallgatókat, akik még nincsenek a megfelelő nyelvi szinten?

Mindannyian nyelvi előkészítő kurzusokon vesznek részt, mielőtt belépnek valamelyik angol nyelvű alapképzésre. A nyelvi lektorátus vezetője szintén benne van az integrációt segítő csapatban, már egy jól kidolgozott rendszerünk van. Először felmérjük a diákok nyelvtudását, hogy a számukra legmegfelelőbb csoportba kerüljenek. Ezt követően indulhatnak az intenzív nyelvi előkészítő. Ebben az időszakban csak nyelvi képzést

kapnak a hallgatók, több magyar és angol anyanyelvű kolléga is foglalkozik velük. A cél az, hogy mindannyian elérjenek legalább egy erős középszintet, a képzés végén nyelvvizsgát is tesznek. Ez lényegében alapfeltétel is ahhoz, hogy elkezdhessék felsőfokú tanulmányaikat. Egyébként akadnak olyan diákok is, akik azt kérik, az angol mellett magyar nyelvből is készítsük fel őket.

Ebben a folyamatban is részt vesznek a diákmentorok?

Igen, folyamatosan tartják a gólyákkal a kapcsolatot. De nemcsak a diákok, az oktatók számára is sok segítséget nyújtanak. Én havonta legalább egyszer leülök a mentorokkal, hogy átbeszéljük az esetleges nehézségeket. Az elmúlt hetekben például a kínai diákok nyelvóra-látogatási fegyelmével kellett foglalkoznunk. A megerősítés, a támogatás nagyon fontos abban, hogy átlendítsük őket a kezdeti nehézségeken. Úgy tűnik, ez most is működött.

Miután bekerültek az alapképzésbe, rögtön más nemzetiségű diákokkal vehetnek részt az órákon?

Igen, amint bekerülnek, ugyanazok a teljesítési feltételek vonatkoznak rájuk, mint mindenki másra. Együtt ülnek az órákon magyar és más nemzetközi hallgatókkal, megkezdődik az integráció, az interkulturális tanulás. Ugyanakkor a fokozatosságra nagy hangsúlyt kell fe-

tetni, egyetlen új hallgatóra sem lehet rögtön ráterhelni minden elvárást, amit megfogalmaztunk magunkban a nemzetköziesítéssel kapcsolatban. A biztonságérzetnek a szemináriumokon is ki kell alakulnia. **Tapasztalataim szerint a kínai diákok – de ez lényegében minden nemzetközi hallgatóra, sőt a magyar hallgatókra is igaz – akkor érzik magukat a legnagyobb biztonságban, ha kezdetben egy csoportban dolgozhatnak az órákon a saját országukból, kultúrájukból való társaikkal.** Az első évben ezt nem is érdemes megbontani, időt kell nekik hagyni. Másod- és harmadévben viszont sokkal egyszerűbb és hasznosabb a keveredés.

Az oktatóknak milyen szerepük van ebben?

Nagyon sok múlik az oktatókon. **A fejlődés csak akkor indulhat el, ha az egyetemi óra támogató keretet biztosít a különböző nemzetiségű hallgatók számára. Ez teljesen új tanári magatartást, oktatás-módszertani keretet igényel.** Az interkulturális kapcsolódás az elfogadás, empátia, hitelesség, megértés és megértettség megtapasztalásának légkörében jöhet csak létre. Az oktatónak egyrészt hitelesen kell megjeleníteni saját interkulturális nyitottságát és fejlődését, másrészt a hagyományos, „központi szerep” helyett a facilitátor szerepét kell betöltenie, vagyis segítenie kell az interkulturális csoportnak megtervezni és megérteni a közös célokat. Harmadrészt a szemináriumok során végig a diákközpontú oktatás gyakorlatát kell követnie. Nemcsak

... egyetlen új hallgatóra sem lehet rögtön ráterhelni minden elvárást, amit megfogalmaztunk magunkban a nemzetköziesítéssel kapcsolatban ...

oktatni, értékelni kell, hanem empatikusnak kell lenni, nekem, mint oktatónak meg kell próbálnom megérteni a diákok nehézségeit, a felmerülő problémákat, amelyekre közösen kell megoldást találni. Ez a tanórán kívül sem érhet véget, ezért is hoztuk létre a tutorálás gyakorlatát. Minden oktató kap egy-egy elsőéves diákcsoportot, hozzám értelemserűen a kínai diákok kerültek. A tanulási időn kívül szervezünk beszélgetéseket, ahol elmondhatják, milyen tanulóssal és beilleszkedéssel kapcsolatos nehézségeik vannak. Ez különösen hatékony a megoldáskeresés szempontjából: nemcsak én tehetek javaslatokat, hanem a hallgatók maguk is megoszthatják egymással jól működő tapasztalataikat saját tanulási folyamataik hatékonyabbá tétele terén. Ebből mindenki gazdagodik, sokszor én magam is.

A magyar hallgatók felé van-e valamilyen elvárás? Úgy értem, nekik is inkább a befogadó, támogató szerep jut – elvégre ők itthon vannak –, vagy nekik is meg kell küzdeniük az új helyzettel?

Azt kell mondjam, az egyetemre való bekerülést a magyar hallgatók is egyfajta kulturális

sokként élik meg. Az addig megszokottól teljesen más közegbe kerülnek, addig a szüleikkel laktak, most bekerülnek egy kollégiumba, és el kell kezdeniük saját felnőtt életüket, magukról kell gondoskodniuk. Beülnek egy órára, és ott több külföldi diák is van – nekem, mint oktatónak ezzel a helyzettel is megértőnek kell lennem. Természetesen vannak magyar diákmentoraink is, ez elengedhetetlen. Az interkulturális tanulás folyamatában lényegében a magyar hallgatókhoz is empatikusan kell viszonyulnunk. Oktatási, modelltantervi szempontból ugyanabba a keretrendszerbe kell illeszkednie valamennyi csoportnak és hallgatónak. Az integrációval, interkulturális tanulással kapcsolatban a magyar hallgatók felé sem lehetnek irreális elvárásaink. **Először a magyar hallgatókban is tudatosítani kell: az, hogy egy nemzetközi közegben valósul meg az oktatás, számukra is egy új tanulási, fejlődési folyamatot jelent, amiből sokat profitálhatnak.**

Milyen nehézségek adódhatnak a magyar és külföldi diákok integrálásában?

Kezdetben eleve érződik egy kis feszültség, elsősorban az új helyzet miatt. A társadalmi feszültségekből fakadó sztereotípiák is destruktívak tudnak lenni. Attól, hogy egy csoportba rakjuk őket, ezek még nem szűnnek meg varázsütésre. Volt olyan, hogy egy külső konfliktus, amit például a kollégiumból hozhattak magukkal, és leginkább kulturális különbségekből fakadhatott, a tanórán abban nyilván

nult meg, hogy a projektek során leértékelték egymás munkáit, úgymond revansot vettek. Ennek feloldása is nagyban függ a tanári hozzáállástól. Ha egy órán például valamelyik európai ország államszerkezetéről, társadalmi berendezkedéséről beszélünk, megkérdezzük az Európán kívüli hallgatókat, náluk ebből a szempontból mi a helyzet, s arra kérjük őket, próbáljanak meg kapcsolódási pontokat keresni vagy az eltéréseket feltárni. Egy idő után már nem azon gondolkodnak, mik a különbségek, hanem hogy milyen közös kapcsolódási pontok, esetleg párhuzamok vannak saját kultúrájuk és az európai kultúrák között. A magyar hallgató is azáltal, hogy más kultúrákról hall, érdeklődőbbé, empatikusabbá és végső soron jobban informálttá, tudatosabbá válik. **Az így szerzett „élő tapasztalat” a sztereotípiákat is lebontja.** Általában nem is kell olyan sok idő ahhoz, hogy ne az legyen a középpontban, ki külföldi hallgató és ki nem, hanem az, hogy mindannyian egy egyetem polgárai, egy intézet diákjai vagyunk.

Tanórán kívül van lehetőség az integráció erősítésére?

Ez leginkább a kollégium keretében tud megvalósulni. Fontos, hogy legyenek olyan plusz kulturális tevékenységek, összejövetelek, ahol az interkulturális kapcsolódásra is lehetőség van, hiszen a tanóra az egyetemi életnek csak egy szelete. Erre is minél nagyobb hangsúlyt igyekszünk fektetni, de be kell valljam, még van hova fejlődni.

Vannak tervek az interkulturális tanulás további színtereinek kialakítására?

Az interkulturális tanulás tanórai kereteinek bővítése, mélyítése, tudatosabb kiaknázása olyan folyamat, aminek még én magam is az elején járok. Nálunk még nincs túl nagy hagyománya, de például az angolszász világban az egyetem egy saját identitással, értékekkel, misszióval rendelkező közösség. A campus pedig maga a nemzetközi kultúra. Ezt jó lenne nálunk is elérni. Ahogy azt is, hogy olyan nemzetközi diákcsoportok alakuljanak, amelyek alulról, önszerveződő módon jönnek létre annak érdekében, hogy közösen dolgozzanak például valamilyen akadémiai célú feladaton. Úgy érzem, mindennek a feltételrendszere még nem áll teljesen készen. De minden erőnkkel azon dolgozunk, hogy elősegítsük. ♦

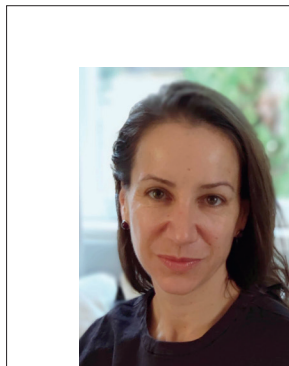
ELHIVATOTTSÁG, ÉRZÉKENYSÉG, EMPÁTIA

Egyetem kettős szerepben

Miskolc. Borsod megye „fővárosa” ma Magyarország egyik legnehezebb helyzetben lévő települése. A helyi egyetem tehát komoly kihívással küzd: hallgatóit, akik többségükben e régióból érkeztek, föl kell vértetniük olyan magabiztossággal, hogy utat nyissanak előttük a nagyvilág felé. Ebben segítségükre lehet, hogy a Miskolci Egyetem – a maga speciális szakirányú képzéseivel – külföldi hallgatók célpontjává vált. Az integráció tehát minden szempontból kulcsfontosságú.

A Miskolci Egyetem közel húsz éve vesz részt aktívan európai uniós és nemzetközi oktatási programokban, ami Magyarország egyik legnagyobb egyetemeként – mondhatnánk – szinte kötelező is. Persze messze nem a kötelezőn van a hangsúly, hiszen a Miskolci Egyetem stratégiai célkitűzései közé tartozik egy nemzetközi campus létrehozása, e cél elérését pedig hatékonyan segítik a Tempus Közalapítvány által kezelt oktatási programok.

Az intézmény több szempontból is speciális helyzetben van. Mindenekelőtt azért, mert földrajzi elhelyezkedése okán Magyarország egyik leghátrányosabb helyzetű megyéjének legfőbb oktatási intézménye – a több mint kilencezer hallgató döntő többsége Borsod-Aba-

... a tökéletes nyelvtudás egyáltalán nem fontos a részképzésben való részvételhez – a beutazó Erasmus diákok sem beszélnek tökéletesen angolul ...

új-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyéből érkezik. Speciális helyzetben van ugyanakkor azért is, mert az egyetem uniós programokkal van jelen a felsőoktatási képzési palettán – a Műszaki Földtudományi Kar és a Műszaki Anyagtudományi Kar nyújtotta speciális mester- és PhD-programokkal, így többek közt az olaj- és gázmérnöki, hidrotechnológusi, anyagtudományi képzéssel –, s ezek rendkívül keresettek Közép- és Távol-Keleten, Latin-Amerikában, illetve Afrikában egyaránt. E kettősség, azaz a régió speciális helyzete, illetve az egyetem iránt megnyilvánuló külföldi érdeklődés meghatározza az intézmény követendő útját: növelni kell a kifelé és befelé irányuló mobilitást, valamint a teljes diplomát adó képzésre érkező nemzetközi hallgatói létszámot.

„Hisszük, hogy a campus nemzetközi légköre pozitív hatással van a magyar hallga-

tók mobilitási kedvére is. Ennek elérésében jelentős szerepet játszanak mind az Erasmus Student Network, mind pedig a 2015-ben felállított Stipendium Hungaricum Student Network csoportok” – mondja Sándor Krisztina, az egyetem Tudományszervezési és Nemzetközi Rektorhelyettesi Titkárságának nemzetközi koordinátora.

„Rendkívül sok energiát fektetünk a magyar hallgatóink mobilitási kedvének fokozásába, az Erasmus+ programba való bekapcsolódásukba, és ugyanígy, gőzerővel dolgozunk a külföldi hallgatói létszám emelésén is” – teszi hozzá, nem tagadva, hogy a befektetett energia egyelőre még nem tükröződik úgy az Erasmus+ programban részt vevő hallgatói létszámon, ahogy azt szeretnék. Hozzáteszi: évente 80-100 hallgató vesz részt kifelé irányuló Erasmus+ részképzésben, a hozzájuk érkezők száma pedig 50-60 körülire tehető szemeszterenként.

„Az észak-magyarországi régióban élő lakosság nagy jóindulattal sem nevezhető mobilisnak. Sok esetben (persze vannak kivételek) már az is kimeríti a mobilitás fogalmát, hogy a hallgatók a környező településekről bejárjanak Miskolcra. Ilyen helyzetben egy külföldi egyetem megcélzása meglehetősen merész ötletnek tűnhet. Természetesen a célunk e mobilitási gát feloldása, a kétségek és kérdőjelek elosztatása, az Erasmus+ program népszerűsítése és fontosságának tudatosítása a hallgatók fejében” – mondja Sándor Krisztina.

Így az Erasmus+ programban már részt vett oktatókat és hallgatókat kértek fel rövid előadásokra, ahol beszámolnak kint szerzett élményeiről, megmutatják, hogy hasznosult a részvétellel eltöltött idő, hová jutottak el a program segítségével. Kedvcsinálónként, az Erasmus+ iroda előtt felállított kivetítőn a partnerintézmények által küldött, illetve a részvevőkről visszatért hallgatók által készített promóciós filmeket vetítenek folyamatosan. E mellett standok népszerűsítik az Erasmus+ programot minden jelentősebb, hallgatókat megszólító rendezvényen, a gólyatáborokban, a gólyabálokon, a mobility expón.

Az alacsony mobilitási kedv egyik kétségtelen oka a magabiztos nyelvtudás hiánya is. „Ezen is próbálunk segíteni” – mondja Sándor Krisztina – „többek közt úgy, hogy a hozzánk érkező külföldi hallgatókat is felkérjük, tartsanak kisebb előadásokat magyar hallgatótársaiknak arról, hogyan és miért jelentkeztek Erasmus+ részvétellel, számoljanak be tapasztalataikról, a mobilitás előnyeiről, és arról, amit a

Miskolcon eltöltött pár hónap adott nekik. Így első kézből bizonyosodhatnak meg hallgatóink arról, hogy a tökéletes nyelvtudás egyáltalán nem fontos a részvétellel való részvételhez – hisz a beutazó Erasmus diákok sem beszélnek tökéletesen angolul –, valamint arról, hogy a részvétellel nemcsak a nyelvtudásuk, de számos egyéb készségük és képességük is bővül és fejlődik. Ráadásul olyan élményekre, barátokra, kapcsolati hálóra tehetnek szert, amire Miskolcon maradván biztosan nem nyílik lehetőségük.”

A több mint tíz éve működő Erasmus Student Network csapat igen nagy segítséget nyújt a mobilitási programok népszerűsítésében. A Tudományszervezési és Nemzetközi Rektorhelyettesi Titkárság mind a promóciós tevékenységek megszervezése és lebonyolítása, mind pedig a beutazó Erasmus+ hallgatók mentorálása terén együttműködik a szervezettel. „Munkánkat a Stipendium Hungaricum Student Network csoport is nagyban segíti. Létrejöttük az **egyre növekvő teljes képzésre érkező külföldi hallgatói létszám** (jelenleg 270 körüli) tette indokolttá. Ez egy saját boarddal és eljárásrenddel, így tagfelvételi renddel, jogokkal és kötelezettségekkel rendelkező csoport, évente választott mentorkoordinatorral és helyettesekkel. Feladatuk közé tartozik a külföldi hallgatókkal való kapcsolatfelvétel e-mail, illetve a közösségi média segítségével; a beérkezésük támogatása a szálláshelyre kíséreléstől a kollégiumba költöztetésen át, az orientációs tevékenységek, programok szervezéséig; az adminisztrációs folyamatokban való teljes körű segítségnyújtás (például banki ügyintézés,

diákigazolvány igénylés). Ezekon kívül feladatuk még a társas programok szervezése, a nemzetközi hallgatók integrálódásának elősegítése is” – meséli Sándor Krisztina. Hozzáteszi: egy külföldi hallgatóban a Miskolci Egyetemről kialakult képet nagymértékben meghatározza az első benyomás élménye, illetve a későbbiekben az, hogy mennyire találja meg helyét az új, sok esetben a korábbi környezetétől teljesen eltérő társadalmi és kulturális közegben. Mindkét esetben a **mentorhallgató a kulcsember, hiszen ő az, aki ezt a képet formálni tudja**. Ezért is tartják kiemelten fontosnak, hogy az egyetem és a külföldi hallgatók között mintegy köldökszinorként működő szervezet megfelelő támogatást és elismertséget kapjon az egyetemtől a munka ellátásához. Ennek érdekében félévenként kérdőíves felmérést végeznek a körükben, értékelő találkozót tartanak, és csapatépítő tréninget szerveznek számukra. Tevékenységüket ösztöndíj-kiegészítéssel díjazza, ám – ahogy Sándor Krisztina mondja – **ezt a feladatot elhivatottság, érzékenység és empátia nélkül nem lehet ellátni**. Hiszen a gyakorta teljesen más kultúrából érkező hallgatókkal kell megtalálniuk a közös hangot. A külföldi hallgatók beilleszkedése pedig példaértékű lehet a magyarok számára: igenis, nekik is érdemes újra kelniük, nyelvet és más oktatási kultúrát is elsajátítaniuk. ♦

„ÚGY DÖNTÖTTÜNK, KELET FELÉ NYITUNK”

A nemzetköziesítés lépései a Dunaújvárosi Egyetemen

Közel kétszáz külföldi tanul a Dunaújvárosi Egyetemen, akik főként Kínából érkeznek. **Szabó Csilla Marianna** egyetemi docenst, a Tanárképző Központ főigazgatóját arról kérdeztük, hogyan integrálják a vendéghallgatókat a képzési rendszerükbe és a diákéletbe.

Nemrég két kutatást is készítették arról, hogy miért jönnek és milyen kulturális kompetenciákkal távoznak a külföldi hallgatók. Miért döntöttek úgy, hogy ebben a témában kutatást végeznek?

Az elmúlt néhány évben jelentősen megnőtt a nappali képzéseinkben részt vevő külföldi hallgatók száma. Ma már a teljes, 1800-2000 fős hallgatói létszámon belül 10 százalék körül van az arányuk. A képzéseink zömmel műszakiak, és a magyar sajátosságokra épülő műszaki szakoktató szak kivételével minden bachelor képzésben részt vesznek külföldiek, sőt vannak külföldi hallgatóink a gépészmérnök MSc és a mérnök-tanár MA képzésen is. A külföldiek körében a legnépszerűbb a gazdálkodási és menedzsment szak, a legnagyobb számban itt vannak kínai hallgatók. Kíváncsiak voltunk arra, hogy mi a diákok véleménye a képzésekről, miért választanak minket, mit kapnak tőlünk, illetve hogyan érzik magukat nálunk.

Milyen eredményekre jutottak?

Az első kutatást 2016 tavaszán készítettük, amelyben 80 hallgató töltötte ki kérdőívét és 7-10 fő vett részt fókuszcsoportos félig strukturált interjúban. A második vizsgálat 2018 tavaszán zajlott, ekkor közel 50 hallgató válaszolt a kérdőívünkre.

Amíg 2015-16-ban a legtöbben azzal indokolták a külföldi tanulást, hogy szerettek volna idegen kultúrákat megismerni és nemzetközi tapasztalatokkal gazdagodni, addig 2018-ban előtérbe került az angoltanulás, és hogy így a diákok előnyösebb helyzetbe kerülnek mind az otthoni, mind a globális munkaerőpiacon.

Az oktatókról és az oktatási tényezőkről alapvetően nagyon jó véleménnyel voltak a válaszadók. A kutatásból azonban kiderült, hogy kevésnek tartották az angol nyelvű prezentációs és esszéírásra vonatkozó feladatokat, ezért ezekre nagyobb figyelmet fordítottunk, amit a második kutatás eredményei már tükröztek, illetve az oktatók nyelvtudása is javult 2018-ra.

Mi alapozta meg a külföldi hallgatók számának növekedését?

Négy évvel ezelőtt elindítottuk a Nemzetközi Campus projektünket, amelynek az volt a cél-

ja, hogy még több hallgatót vonzzunk a képzéseinkre. Kisebb magyarországi intézményként úgy döntöttünk, hogy Kelet felé nyitunk. Felvettük a kapcsolatot több egyetemmel Kínában, illetve például Oroszországban, Azerbajdzsánban, Grúziában, Kazahsztánban; meglátogattuk őket és részt vettünk nemzetközi vásárokon is. Végül számos intézménnyel együttműködési megállapodást kötöttünk, és kölcsönösen oktatókat, illetve hallgatókat küldünk egymáshoz.

Hogyan készült fel az egyetem a külföldi diákok fogadására?

Szintén a Nemzetközi Campus program keretében kezdtük meg a képzéseink átdolgozását angol nyelvre. Ma hét bachelor és két mester szakunk teljes programját a magyar mellett

angolul is oktatjuk. A tanárok számára nyelvi képzést biztosítottunk, elsősorban az angolra koncentrálni. Aki angolul már jól tudott, oroszlóra is jelentkezhetett, amit a diákokkal és az egyetemi partnerekkel való kapcsolattartásban lehet hasznosítani.

A harmadik lába az egyetem nemzetköziesítésének az Erasmus+ és a Stipendium Hungaricum ösztöndíj, ezekben is rendkívül aktívak vagyunk.

Mivel segítik a külföldi hallgatók eligazodását az egyetemen?

Az egyetemen szakmentori rendszer működik, a mentorok minden hallgató tanulmányait segítik, figyelnek arra, hogyan teljesítenek, bejárnak-e az órákra, milyen jegyeket kapnak, vagy van-e bármilyen problémájuk. A külföldi hallgatók mellé mindig olyan szakmentort adunk, aki oktatja is őket.

Ezenkívül minden félév úgy kezdődik, hogy tartunk egy orientációs napot az egyetemi élettel és a tanulmányokkal kapcsolatos témákról. A külföldi hallgatók bármikor fordulhatnak a Nemzetközi Kapcsolatok Irodához, ahol egy tanulmányi hivatali ügyintézővel kiegészített, nagyon jó angol tudású és segítőkész csapat támogatja őket minden téren.

Az egyetemi életbe hogyan integrálhatók a külföldi hallgatók?

Sokféle programot szervezünk számukra, és ezek nagy részén magyar hallgatók is részt

vesznek. Rendszeresen tartunk interkulturális esteket, ahol egy-egy nemzet diákjai bemutatkoznak, videóvetítéssel, tánccal, zenével, ételkóstolóval. Havonta egyszer találkozzunk az interkulturális klubban, itt a diákok rövid előadásai révén ismerhetünk meg egy országot, nyelvet vagy akár vallást. A klubba még a partner középiskolánkból is szoktak jönni diákok.

Minden félévben szervezünk közös kirándulásokat Magyarország valamelyik nevezetességéhez. Népszerű program a nagy karácsonyi ünnepségünk, amelyen magyar és külföldi a hallgatók adnak műsort, de természetesen a hagyományos rendezvényeken, például a sportnapon vagy a gólyabálon is állampolgárságtól függetlenül mindenki részt vehet.

Szükség van a magyar diákok kompetenciáinak fejlesztésére, hogy megfelelően tudjanak együttműködni külföldről érkezett társaikkal?

Nem hallottam olyan esetről, amikor ez konkrét problémát okozott volna. Inkább azt hiányolják a külföldi hallgatók, hogy nem tudnak, nem mernek velük komolyabban, hosszabban kommunikálni a magyarok, mert nem beszélnek elég jól angolul. Pár éve futnak nálunk magyar hallgatók részére nyelvi kurzusok, mert a fiatalok nagy része nyelvizsga nélkül érkezik hozzánk, de ezen felül is bátorítani kell őket arra, hogy kezdeményezzenek.

Az egyetemen folyó tudományos munkába be lehet csatlakozni vendégdiákként?

Igen, erre számos jó példát látunk. Két olyan esemény van a tanév során, amikor a hallgatók megmutathatják a saját munkáikat: novemberben a Tudományos Diákköri Konferencián, tavasszal pedig a Tehetségnapon. Pár éve mindig vannak angol nyelvű előadások ezeken a diákkonferenciákon. Bizonyos tudományterületeken, ahol sok a külföldi hallgató, már külön szekciókat indítottunk nekik. Ahol kevesebben vannak, ott természetesen a magyar hallgatókkal egy szekcióban adnak elő, a nyelvi különbség a tudományos munka elbírálásánál nem szempont.

Milyen módszerekkel oktatják a külföldi diákokat?

Ahol a létszám engedi, ösztönözzük az interaktivitást, és arra buzdítjuk mind a magyar, mind a külföldi hallgatókat, hogy kérdezzenek, formáljanak véleményt. Igyekszünk olyan módszereket alkalmazni, amelyek motiválják a hallgatókat, és felkeltik az érdeklődésüket. Az is szempont, hogy a külföldiek számára különlegesebb, az otthon szokásostól eltérő megközelítések is helyet kapjanak. Számos esetben a kurzusteljesítéshez kapcsolódó feladat nem egy hagyományos zárthelyi vagy vizsga, hanem több héten vagy akár egy féléven átívelő projektfeladat, amelynek az eredményét prezentálni kell az oktatóknak és a csoporttársaknak.

Eredményes az e-learning használata is. Sok tárgyból léteznek olyan angol nyelvű anyagok, amelyek jól kiegészítik a kontakt-órás kurzusokat. Ezek zömmel videók, jegyzetek és online feladatok, amelyek abban segítenek, hogy ha valaki nem tudott részt venni az órán, vagy valamit nem értett jól, akár nyelvi, akár szakmai szempontból, akkor a kiegészítő tananyagban utánanézhethet, illetve tesztelheti a tudását. Jellemző egyébként, hogy az oktatókat tanórákon kívül is megkeresik szakmai kérdésekkel.

Más a külföldi hallgatók attitűdje, elvárása az oktatással szemben a kulturális háttértől függően?

Saját és kollégáim tapasztalatai alapján azt mondhatom, hogy van némi különbség az egyéb országokból és a Kínából érkezett hallgatók gondolkodása, hozzáállása tekintetében.

Azok a hallgatók, akik Erasmusszal vagy Stipendium Hungaricum ösztöndíjjal érkeznek, nagyon magas szintű angoltudással rendelkeznek, míg a kínaiak számára bizonyos problémát jelent megérteni egy kurzust vagy írni egy esszét. Ez nem könnyű számukra, főleg amikor először szembesülnek azzal, hogy prezentációt kell tartaniuk. Később bejelönnének, és nem okoz gondot a záróvizsgán bemutatniuk a szakdolgozatukat. Ez a nehézség következhet a távol-keleti és a nyugati oktatási rendszer és a prioritások különbségéből is.

Az is megfigyelhető, hogy a máshonnan érkező hallgatók az órákon aktívabbak.

Akár egymással vagy a tanárral is vitatkoznak, akarnak és mernek kérdezni, véleményt formálni, élvezetes velük a munka. A kínaiak ebből a szempontból jóval passzívabbak, valószínűleg azért, mert a kínai oktatási rendszer alapja az előadás-megtanulás-tesztelés, az interaktivitás távolabb áll tőlük.

Kulturális sokkot jelent Magyarországon élni külföldi diákként?

Nem hallottam még, hogy komoly problémát jelentett volna. Adódnak persze nehézségek, például amikor a Campus étteremben nem volt kiírva a fogások neve angol nyelven. Ez különösen abban az esetben érdekes, ha olyan kultúrából jön a hallgató, hogy bizonyos ételeket nem ehet.

Úgy látom, hogy a külföldi diákok sokszor közösen is szerveznek programokat és segítik egymást. Gyakori, hogy a kollégiumban együtt töltik az órák utáni szabadidejüket, ez is hozzájárul ahhoz, hogy jobban megismerkedjenek egymással, és otthonosabban érzézik magukat.

Ezen a téren nagyobb probléma, hogy Dunaújvárosban kevesen beszélnek angolul, ami megnehezíti a külföldiek boldogulását a mindennapi dolgok elintézésében. De sem az ázsiai, sem az afrikai, sem az arab hallgatóktól nem érkezett olyan visszajelzés, hogy megbélyegzéssel vagy prejudikációval találkoztak volna. Ők egyébként nagyon érdeklődnek a magyar szokások, hagyományok iránt.

A magyar hallgatók mennyire kíváncsiak, befogadóak?

Én úgy tapasztaltam, hogy kevésbé, persze vannak, akik érdeklődők, nyitottak és segítik a külföldieket. Beválasztunk a rendszerbe olyan hallgatókat, akik már a belépéskor segítenek eligazodni a vendégeinknek az egyetemi rendszerben, a kollégiumban, a városban. De kétségtelen, hogy a magyar fiatalok kisebb mértékben érdeklődnek a külföldi társaik iránt, ennek egyik oka a már említett nyelvi akadály lehet.

Az angol nyelvű kurzusok a magyar diákok számára is nyitottak?

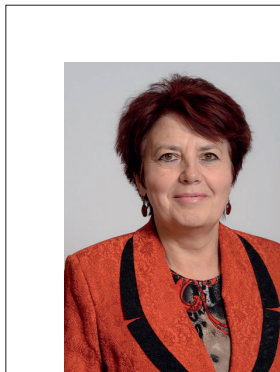
Igen, külön feltétel nélkül felvehetik azokat az angol kurzusokat, amelyeket amúgy magyarul végeznének el. A hallgatóknak ez nem jelent plusz költséget sem, ráadásul **másfélszeres szorzóval számoljuk el az angolul végzett kurzusok kreditjeit**, és természetesen a diplomamellékletben is feltüntetjük ezeket. Sajnos a magyar hallgatóink nem használják ki olyan mértékben ezt a lehetőséget, mint amennyire hasznos volna számukra. Ebben kellene még motiválnunk őket, talán éppen más intézmények jó gyakorlatait átvéve. ♦

„AZ ELSŐ LÉPÉSEK A LEGNEHEZEBBEK, HOGY NYISSUNK EGYMÁS FELÉ”

Intergrációs kurzus külföldi hallgatóknak az Eszterházy Károly Egyetemen

Az egi Eszterházy Károly Egyetem külföldi hallgatóinak komplex kurzust alkottak: a magyar kultúra hagyományos megismertetése mellett interkulturális érzékenyítő tréningekkel és pszichológusok bevonásával segítik a diákok integrációját, valamint az esetleges konfliktusok feloldását. A képzés katalizátora annak is, hogy a hallgatók merjenek nyitni egy számukra új környezet, kultúrkör, egymás és mások felé is. A tárgy magyar hallgatókat és – közvetve – oktatókat is megszólít, fejlesztve a toleranciát, valamint külföldi ösztöndíjas tanulmányokra bátorítva a hazai diákokat. Alábbiakban a kurzus ötletgazdájával, **Tóth Judit** meseteroktatóval beszélgettünk.

Az Eszterházy Károly Egyetem fókuszába 2014-től került a nemzetköziesítés, mikor megérkeztek az első Stipendium Hungaricum ösztöndíjas hallgatók, akik azóta, erasmusos társaikkal ellentétben, nemcsak Európából, hanem szinte minden kontinensről jönnek – mondta el Tóth Judit, az egyetem oktatója, az intézmény Nemzetközi Kapcsolatok Központjának munkatársa.

„Rendkívül fontos, hogy úgy tudjunk velük együtt dolgozni, illetve ők úgy éljék meg az itt töltött időt, hogy közben a lehető legkevesebb, eltérő kultúrák, szokások, habitusok miatti konfliktus merüljön fel. Ezért a 2014/2015-ös tanévben a már korábban is létező Hungarian Culture tárgy helyett Hungarian Culture and Intercultural Awareness néven egy olyan, 5 kreditet alkottunk meg, mely hatékonyan segíti a nemzetközi hallgatók integrációját a magyar mindennapokba és a nemzetközi diákéletbe, miközben a magyar kultúrával is megismerkednek” – hangsúlyozta Tóth Judit.

A kurzust az egyetemre érkező külföldi hallgatók közül szinte mindenki felveszi, függetlenül attól, hogy rész- vagy teljes idejű

... a külföldi hallgatók, akik kiállnak előadást tartani, közel sem beszélnek tökéletesen angolul, mégis mernek nyilvánosan beszélni, a nyelvet bátran használják arra, amire hivatott: kommunikációra és információcserére ...

képzésre érkeznek. A mostani félévben például 37-en iratkoztak be rá az egi campus 43 új bejövő hallgatója közül, köztük az összes Erasmus hallgató. Az órákon magyar hallgatók is ülnek, igaz, csak páran. Ők jellemzően mentorhallgatók, akik annak érdekében jelentkeztek a kurzusra, hogy hatékonyabban tudják segíteni a külföldről érkezetteket.

TANTERMI ÓRA NÉGYZETRE EMELVE

A 14 alkalomra bontott kurzus egy hagyományos tantermi és egy tantermen kívüli részre oszlik. A klasszikus, teremben tartott órákon

a magyar kultúrával – pl. a magyar ünnepekkel, népszokásokkal – ismerkednek a hallgatók, de a klasszikus frontális módszer helyett az ilyen alkalmak is interaktívak. Tóth Judit elmondása szerint ugyanis az óráknak van egy visszacsatolás része is, mikor a külföldi diákok arra reflektálnak, hogy az adott téma, ünnep, szokás náluk, az ő országukban hogyan van jelen, és milyen eltérések vannak a magyarhoz képest.

A tantermi alkalmakat kirándulások egészítik ki, amelyeket a pénteki napokra szerveznek, amikor egyébként is lenne az óra, elkerülve, hogy a szabadidejüket kelljen rászánniuk a hallgatóknak. Az ilyen alkalmakkor Eger nevezetességei mellett (pl. Dobó István Vármúzeum, Bazilika, Líceum) Budapestre és más városokba is ellátogatnak, ahol a diákok adott helyszíneken ismerkednek a magyar történelem és kultúra szegmenseivel.

„A kirándulások további hatalmas pozitív hozadéka, hogy a hallgatók együtt vannak” – mondta el Tóth Judit. „Hiába laknak ugyanis egy kollégiumban, ha nem találkoznak órán, könnyen elkerülhetik egymást. Kirándulásokon viszont hosszabb időt töltenek el együtt, megismerik egymást, a másik személyisége mellett pedig a kultúrájával is találkoznak.”

Az oktató elmondása szerint a kurzus másik, kultúrák bemutatását célzó eleme az országbemutató előadások (*Country Presentation*), ahol mindenkinek lehetősége van előadást tartani a saját országáról. A hallgatók körében a kurzus összes többi diákján kívül külsősök is helyet foglalnak, ugyanis ilyen alkalmakra szívesen ülnek be magyar

hallgatók és tanáraik is, akik így első kézből szereznek információt a sokszor távoli, „egzotikus” kultúrákról.

„Amikor a hallgatóim e tárgy keretein belül országbemutató előadást tartanak, mindig meghívom rá az angol szakos kollégákat is, akik elhozzák a diákjaikat. Szeretném ugyanis nekik megmutatni, hogy a külföldi hallgatók, akik kiállnak előadást tartani, közel sem beszélnek tökéletesen angolul, mégis mernek nyilvánosan beszélni, a nyelvet bátran használják arra, amire hivatott: kommunikációra és információcserére. Hiszem, hogy miután ezt a magyar hallgatók tudatosítják, bátrabban döntenek majd külföldi ösztöndíj mellett, és rájönnek: nem az a lényeg, hogy hibátlanul tudják az adott nyelvet, hanem hogy ki tudják magukat fejezni. Véleményem szerint nincs elég kapcsolat a külföldi és a magyar diákok között, melynek részben a nyelvtudás vélt vagy valós hiánya az oka. Ezzel a kurzussal is azért dolgozunk, hogy még több kapcsolódási pontot nyújtsunk a hazai és a világ más csúcstechnikáiból érkezett hallgatók számára a találkozásra.”

PSZICHOLÓGUSOKKAL A KONFLIKTUSOK ELLEN

„A kirándulások is hasznosak, de ami leginkább segít a külföldi hallgatóknak, hogy jobban tudják kezelni az itteni életükben adódó, az eltérő kulturális háttér miatt kialakuló konfliktusokat, az a kurzushoz kapcsolódó interkulturális érzékenyítő tréning” – mondja Tóth Judit. Ilyet több alkalommal tartanak egy félévben, idén

szeptemberben, közvetlenül a tanév kezdetét megelőzően egy félnapos, október elején egy kétnapos, november végén pedig egy egynapos követő tréningen vettek részt a hallgatók.

Hasonló tréningeket már a 2013/2014-es tanévben is tartottak, de akkor még csak alkalmasságukra, nem szisztematikusan. 2016-tól viszont szakemberek is segítik a hallgatókat. Ekkortól ugyanis a pszichológiai tanszék oktatói is bekapcsolódtak a kurzusba, vállalva, hogy segítik az egész napos interkulturális tréningek szakszerű lebonyolítását.

„Ilyen alkalmakkor általában mellettem van egy másik kolléga is a Nemzetközi Kapcsolatok Központjából, de mi csak segítő trénerként vagyunk jelen. A tréninget magát egy pszichológus vezényli le szakképzett trénerként. Idén októberben és novemberben például az egyik csoportban egy amerikai professzor vállalta ezt a feladatot, aki Chicagóban pár- és családterapeuta és konfliktuskezelő, az Eszterházy Károly Egyetemen pedig jelenleg a Fulbright program keretében tartózkodik.”

Tóth Judit szerint egyébként azért fontos a pszichológusok jelenléte a tréningeken, mert ilyen esetben, ha a részt vevő hallgatók között személyes konfliktusok feszülnek, azok direkt vagy indirekt módon, de a felszínre kerülnek. Az ilyen helyzeteket pedig nem egy laikus, hanem a szakterület ismerője kezeli. Hozzátette, a tréningek egy részére a 2017/2018-as tanév óta a diákok mellett olyan oktatókat is meghívnak, akik külföldi hallgatókkal foglalkoznak, elősegítve így a kulturális szemléletágítást.

HASZNOS KNOW-HOW DIÁKOKTÓL DIÁKOKNAK

A kurzus ötletgazdája elárulta, a tárgy teljesítéséhez két esszé is kapcsolódik. Az első az általános kulturális különbségeket firtatja, a másodikon viszont célirányosan a kultúrák különböző elemeinek összehasonlítása a feladat. A hallgatók öt témakörből – hagyományok és ünnepek, művészetek, zene, építészet, sport – választhatnak, a sikeres teljesítéshez pedig szakirodalom feldolgozása is szükséges. A kurzus értékelése Tóth Judit szerint kétirányú: míg ő a hallgatók teljesítményéről ad egy képet, a hallgatók róla és a kurzusról, valamint általánosságban az egyetemi szolgáltatásokról adnak egy visszajelzést, ugyanis az utolsó órán minden hallgató anonim módon kitölt egy komplex értékelő kérdőívet.

„Ezt mindig összesítem, hogy százalékos bontásban tudjuk vizsgálni az előző évhez viszonyított változásokat, és pontosan követni tudjuk hallgatóink elégedettségét az egyetemmel kapcsolatban” – fűzte hozzá Tóth Judit.

Az oktató ezen kívül egy olyan kérdőív (*Intercultural Questionary*) kitöltését is kéri a hallgatóktól, mely a külföldre utazó magyar diákok felkészülését könnyíti meg. Ennek során a külföldi diákok saját országukról, saját egyetemükről adnak hasznos információkat magyar diákoknak, mely autentikusabb információs fogódzó minden hivatalos intézményi kiadványnál vagy tájékoztató honlapnál. Visszajelzésekből pedig van bőven: indulása óta közel 300 hallgató teljesítette a kurzust, melyet a tavasi és az őszi szemesz-

terben is meghirdetnek, de a tanulmányok során csak egyszer vehető fel.

NYITOTTABB ATTITÚD, NYELVI FEJLŐDÉS ÉS KEVESEBB KONFLIKTUS

„A tréningek és az előadások programjait úgy dolgozzuk ki, hogy a lehető legtöbb olyan kérdést körbe tudjunk járni, melyek a hallgatók mindennapi életére is kihatással vannak” – mondta Tóth Judit. Hangsúlyozta, a *Hungarian Culture and Intercultural Awareness* nem egy hagyományos tárgy, hanem egy olyan újítás, mely során komplexen kezelik a külföldi hallgatókat: a tantervi órákon kívül a mindennapi életükben, beilleszkedésükben és a kultúrák közti különbségek kezelésében segítve őket.

Beszédes jele ennek, hogy a külföldi hallgatók gyakrabban vesznek részt városi ünnepeken, rendezvényeken és olyan programokon, melyeket elsősorban magyar hallgatóknak hirdetnek meg. Ennek elősegítése érdekében ezekről a programokról angol nyelvű leírás is készül, melyet megosztanak a külföldi hallgatók számára üzemeltetett Facebook csoportban, egyszerre informálva és megszólítva őket. Nem mellékes hozadékként pedig nyelvi fejlődésük is megfigyelhető: a közösség formálódása, a kommunikáció felélénkülése jótékonyan hat az angol nyelvi készségeikre is.

A mesteroktató elmondása szerint a pszichológusok bevonását a képzésbe egy olyan, évekkal ezelőtti konfliktus is indokolta, mely

a kollégiumban robbant ki a diákok között kulturális különbségek miatt. A helyzetet akkor sikerült kezelni, és az eset hasznos tanulsággal szolgált a későbbi hasonló konfliktusok eszkalálódásának elkerüléséhez.

Tóth Judit éppen azt tartja e speciális kurzus legfőbb hozadékának, hogy segítségével közösségen belül tudtak eredményeket elérni. **Sokkal jobb lett a hallgatók közti összhang, jobban nyitnak egymás felé, ez pedig nem múlik el, ezt az attitűdöt későbbi életükben is megtartják.**

„Az első lépések a legnehezebbek, hogy nyissunk egymás felé. Néha elég ehhez az, ha egy kirándulás során a buszon egymás mellé ül két diák, akik bár nem ismerik egymást, és teljesen más kulturális közegből érkeztek, ennek ellenére egy jót beszélgetnek. A sztereotípiák pedig lassan eloszlának, és többé már nem idegenként tekintenek a másokra. Egy ilyen alkalom már megadja a kezdő lökést.” ♦

